

Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 3 šilinge
mesečna naročnina 12 šilingov
celoletna naročnina 120 šilingov
P. b. b.

LETNIK XXXV

CELOVEC, PETEK, 2. MAJ 1980

STEV. 18 (1966)

MINULI TEDEN V CELOVCU IN NA DUNAJU:

Protestna zborovanja proti NPD in neonacističnim organizacijam

Čedalje večja dejavnost neonacističnih organizacij kot so ANR, NDP in druge neonacistične grupacije v avstrijski javnosti povzročajo močno zaskrbljenost in ogorčenje v vrstah avstrijskih antifašistov in demokratov. Posebno zaskrbljujoče je dejstvo, da bo po vsej verjetnosti možna celo kandidatura neonacista Burgerja na prihodnjih volitvah za zveznega predsednika.

To pa so dogodki, ki presegajo meje demokratičnosti in bi po veljavni avstrijski zakonodaji morale biti prepovedane. Žal pa temu ni tako, saj te organizacije neovirano širijo svojo neonacistično miselnost. Proti tem pojavom so se strnili avstrijski antifašisti in demokrati, ki so pretekli teden v Celovcu in na Dunaju demonstrirali proti taki dejavnosti in

notranjega ministra pozvali, da se tem organizacijam prepove njihovo protiuslavno dejavnost, kakor tudi zabrani kandidature Burgerja pri prihodnjih predsedniških volitvah. Na demonstracijah v Celovcu in na Dunaju, kjer se je zbrala večtisočglava množica antifašistov, so govorniki raznih demokratičnih organizacij in naprednih strank odločno zahtevali prepoved vseh neonacističnih organizacij in združenj, ki delujejo proti narodnim manjšinam in demokratični ureditvi v Avstriji.

Na demonstraciji na Dunaju preteklo soboto, je med drugimi v imenu Zveze slovenskih organizacij in Narodnega sveta koroških Slovencev govoril dipl. inž. Feliks Wieser. Njegova izvajanja v slovenskem jeziku povzemamo v celoti:

Več sto demokratov in antifašistov se je prejšnji četrtek popoldne udeležilo demonstracije na Novem trgu v Celovcu proti kandidaturi Burgerja na predsedniških volitvah

Letos praznujemo 35-letnico zmage nad fašizmom, obletnico, ki pomeni za celotno demokratično Evropo konec strahovlade nacifašizma in začetek svobode.

Narodi Evrope so darovali svoje najboljše sinove za svobodo, za mir na svetu in za enakopravnost velikih in malih narodov. Tudi najboljši avstrijski antifašisti so darovali svoja življenja za samostojno, svobodno in demokratično drugo avstrijsko republiko in s tem vsaj delno oprali avstrijsko nacijo sramote, ki so jo povzročili tisti, ki so z dvignjenimi rokami pričakali in pozdravili prav tukaj na Dunaju Hitlerja.

Res je sicer, da so stari in novi

nacisti, daleč od tega, da bi v Avstriji segali po oblasti, kajti demokratične sile so dovolj močne, da se jim uprejo. Toda aktivnosti nekaterih nacionalističnih in neonacističnih organizacij nas opozarjajo, da mora avstrijska vlada povzeti vse, da prepreči javno nastopanje in delovanje ljudi in organizacij, ki se javno priznavajo k nacistični ideologiji.

Slovenska narodna skupnost na Koroškem je vodila težak in neizprosno oborožen boj proti nacifašizmu. Slovenska partizanska vojska je na dvojezičnem ozemlju koroške vezala nad 15.000 nemških vojakov. S tem smo koroški Slovenci prispevali velik delež k osvo-

bitvi Avstrije. V tem času so se skovale tudi trajne vezi antifašizma in skupnega nastopanja slovensko in nemško govorečih ljudi na Koroškem in v Avstriji. Tudi danes se koroški Slovenci borimo proti vsem oblikam oživiljanja nacistične miselnosti, saj smo to dolžni tudi našim izseljencem, padlim partizanom in ostalim žrtvam oborožene antifašistične borbe.

Avstrijska državna pogodba je rezultat oboroženega antifašističnega boja avstrijskih državljanov, njen člen sedem pa je v naši zgodovini enkrat in nepreklicno akt z mednarodno veljavnostjo, ki so si ga narodne manjšine v Avstriji, predvsem slovenska na Koroškem, priborile same. Osnovna vsebina člena sedem je enakopravnost slovensko in hrvaško govorečih avstrijskih državljanov na vseh področjih družbenega življenja. Avstrijska vlada vse do danes ni izpolnila člena sedem državne pogodbe. Zakon o narodnih skupinah ni izpolnitev člena sedem. Zakon

(Dalje na 8. strani)

Zdravstveno stanje Tita ŠE VEDNO KRITIČNO

Pretekli teden se je zdravstveno stanje predsednika SFR Jugoslavije Josipa Broza Tita kritično poslabšalo. Po sporočilih zdravniškega konzilija je bolnik več dni ležal v hudi nezavesti in v šoku. V teku zadnjih dni pa je zdravnikom uspelo premostiti fazo šoka. Vendar je zdravstveno stanje predsednika Tita še vedno zelo resno. Intenzivno zdravljenje se nadaljuje.

Slovenski narod počastil obletnico OF

Letos mineva 39 let odkar so 27. aprila 1941 v Vidmarjevi hiši v Ljubljani ustanovili Osvobodilno fronto slovenskega naroda. Torej tisto vseljudsko množično politično organizacijo, ki je združila vse napredne in svobodoljubne Slovence ter jih vodila v boj za osvoboditev in družbeno preobrazbo.

Ob tej priložnosti so po vsej Sloveniji priredili številne proslave, na katerih so se spominjali tega zgodovinskega dogodka, ki je slovenskemu narodu naposled prinesel svobodo in samostojno državno tvornost v socialistični federativni Jugoslaviji. Ob praznovanju OF pa vsako leto podelijo tudi priznanja Osvobodilne fronte tistim zaslužnim družbenopolitičnim delavcem, ki so in še doprinašajo k razvoju napredne demokratične družbe.

Odličja OF so podelili na slavnostni seji preteklo soboto v dvo-

rani skupščini SRS. Slavnostni govornik je bil predsednik RK SZDL Mitja Ribičič. Slednji je v svojem govoru naglasil velik pomen OF ter da si brez množice aktivistov ni mogoče predstavljati socialističnega samoupravljanja, niti pomembnih družbenih akcij.

Vsako leto podelijo dvajsetim zaslužnim kulturnopolitičnim delavcem zlato priznanje Osvobodilne fronte. Med njimi je bil tudi Franc Picej, član Upravnega odbora Zveze slovenskih organizacij na Koroškem, občinski mandatar Gospodarske liste v Škocijanu in dolgoletni narodnopolitični delavec. Priznanje je prejel za „Dolgoletno kulturnopolitično delovanje v borbi za pravice slovenske narodne skupnosti na Koroškem“. Tovarišu Piceju k visokemu odlikovanju čestitamo.

OB PETINTRIDESETLETNICI
ZMAGE NAD FAŠIZMOM
IN PETINDVAJSETLETNICI
PODPISA DRŽAVNE POGODBE

prerejate osrednji organizaciji — Narodni svet koroških Slovencev in Zveza slovenskih organizacij na Koroškem — v četrtek 15. maja 1980 ob 14. uri v veliki dvorani Doma glasbe v Celovcu

manifestacijo koroških Slovencev

Govorili bodo:

prof. Josef Hindels
dr. Franci Zwitter
dr. Matevž Grilc

V okviru kulturnega sporeda bodo sodelovali združeni pevski zbori iz Roža in Podjune.

ROJAKI! SLOVENKE IN SLOVENCİ, MLADINA!
Zberimo se vsi na manifestaciji, na kateri bomo izpovedali našo nezlomljivo življenjsko voljo in podkrepili našo zahtevo po globalni izpolnitvi člena 7, ki je sad našega doprinosa v boju proti fašizmu.

V ČETRTEK 15. MAJA VSI NA
manifestacijo koroških Slovencev

Narodni svet
koroških Slovencev

Zveza slovenskih organizacij
na Koroškem

Politika sile stopa v ospredje

Politika sile v mednarodnih odnosih vedno bolj stopa v ospredje. Potem ko je Sovjetska zveza pred meseci vkorakala v neuvrščeni Afganistan, zdaj tudi ameriški imperializem znova posega po vojaškem nasilju.

Po vsem svetu so ostro obsodili ameriško vojaško akcijo, s katero so minuli petek nameravali osvoboditi talce, ki so zaprti v bivšem ameriškem veleposlaništvu v Teheranu. Tajna akcija ameriških komandosov — Američani niso obvestili niti svojih najožjih zaveznikov — je spodletela zaradi nesposobnosti Američanov samih. Akcijo tudi v sicer proameriškem tisku ocenjujejo kot diletantsko in ameriškega predsednika Carterja, ki se bolj in bolj izkazuje kot vojni predsednik, odkrito grajajo. V Iranu pa so medtem premestili ameriške talce, v druga mesta, da bi onemogočili nadaljnjo „humanitarno akcijo“ ZDA.

Iz protesta proti Carterjevi politiki v zadevi ameriških talcev v Iranu je odstopil ameriški zunanji minister Cyrus Vance, ki se poleg same akcije ni strinjal tudi s trenutkom, ko je namreč ravnokar uspelo evropske zaveznike pridobiti za gospodarske sankcije proti Iranu. Ta avanturistična vojaška akcija pa je diplomatsko in mirno akcijo za osvoboditev talcev zopet ogrozila.

V Teheranu je medtem iranski predsednik Bani Sadr poudaril, da talci niso bili edini cilj ameriškega napada, temveč je ameriška vlada upala, da bi izvedla nekaj podobnega kot pred 27 leti, ko so strmo glavili tedanjega iranskega predsednika Mosadegha in na njegovo mesto posadili šaha Rezo Pahlevija. Glede na obsežnost priprav bi to vsekakor bilo mogoče, in tudi sedež Komeinija je prav blizu Teherana, kamor so komandos bili namenjeni.

Ne glede na to možnost pa je spodletela akcija pokazala, da je tudi ameriška administracija pripravljena, z najhujšimi sredstvi ogroziti svetovni mir. Glede na to, da je večina ameriških volilcev po najnovejših anketah podprla Carterjevo odločitev za vojaški poseg, je računati na nadaljnje zaostrovanje položaja. Položaj kaže na to, da v ZDA prebivalstvo sistematično pripravljajo na večje vojaške konfrontacije. Na to opozarja tudi Carterjev varnostni svetovalec Brzezinski, ki je po neuspelem desantu zagrozil z novimi akcijami.

Da pri tem ne gre le za zaprte ameriške talce v Iranu, je jasno. Poleg političnega prestiža, ki ga ZDA izgubljajo v političnem spopadu z Iranom, in poleg neposrednih gospodarskih interesov zaradi naftnih virov je v ozadju svetovni konflikt s Sovjetsko zvezo, ki se je trenutno osredotočil prav v tem prostoru. Medtem ko je Sovjetska zveza v ofenzivi, kar kaže primer Afganistana, pa so ZDA v tem prostoru zgubile svoje oporišče v Iranu. To jih dela nervozne in zaradi tega skušajo spet prevzeti iniciativo. To pa dela ZDA nevarne. To prav tako kot sovjetska intervencija v Afganistanu ogroža svetovni mir.

Proslava 50-letnice občine Borovlje v znamenju narodne nestrpnosti

Mesto Borovlje je v soboto 26. aprila praznovalo 50 let odkar je to naselje južno od Drave dobilo pravice mesta. Prišli so številni gostje, tudi najvišji predstavniki dežele. Kljub temu velika dvorana mestne hiše ni bila povsem zasedena, kar za prireditelja, občino Borovlje, ni najbolj razveseljivo. Vsekakor pa tudi ni razveseljivo, da na tej proslavi ni bila izrečena niti ena sama slovenska beseda, čeprav je znano, da v občini Borovlje živijo številni pripadniki slovenske narodne skupnosti in da v Borovljah deluje tudi Slovensko prosvetno društvo ter da so v občinskem odboru zastopani tudi Slovenci. Tako obnašanje boroveljskega župana nikakor ni v skladu z duhom mirnega sožitja obeh narodov v deželi in dobrososedskih odnosov. Premalo je, priznati, da v občini živita dva naroda ob tem pa prezirati oz. drugemu jemati najosnovnejše pravice enakopravnosti. Na to dejstvo so slovenska društva in slovenski občinski mandatar boroveljsko javnost opozorili potem letaka. Akcijo je podprl tudi zastopnik KPA v Borovljah Ewald Grabner. Toda kljub temu župan, ki dobro obvlada slovenski jezik ni spregovoril niti ene slovenske besede, kaj šele, da bi ob tej priložnosti dal besedo slovenskemu odborniku.

V govorih je prišlo do izraza to, da so v Borovljah vojno občutili šele, ko je tja prišla partizanska vojska. Ni pa bilo omenjeno, da je tam dva dni po uradni kapitulaciji Hitlerjeve Nemčije padlo nad sto partizanov, kakor tudi ne, da je vrsta ostankom nacizma in da je ta kraj šele potem bil dokončno osvobojen. Zato tudi ni bilo omenjeno, da v Borovljah počiva vrsta padlih partizanov, kakor tudi ne, da je vrsta Slovencev za to svobodo, ki so si jo priborili, plačala s svojimi življenji. Odbornik Feliks Wieser ni imel možnosti, da bi na tej proslavi spregovoril, zato je svoje misli ob jubileju mesta Borovlje posredoval našemu listu.

Danes praznujemo 50-letnico mesta Borovlje. Če pogledamo nazaj na desetletja, ki smo jih skupaj slovensko in nemškogovoreči občani prehodili, smo lahko veseli, da se je naše mesto v zadnjih petdesetih letih razvilo v najmočnejši industrijsko-gospodarski center južno od Drave. Oba naroda v naši občini sta prispevala k temu. Ko se oziramo nazaj pa nam mora biti jasno še nekaj: Konflikti, ki so v tem obdobju nastajali zaradi nacionalizma, ki je v vsakdanji praksi onemogočal narodno in socialno enakopravnost slovensko in nemškogovorečih občanov, je škodoval vsem in pogosto spravil v slabo luč našo občino.

Zgodilo se je namreč nasprotno.

Prireditvi o problematiki nacionalističnih pojavov v Avstriji

Pretekli teden sta bili v Salzburgu dve prireditvi o problematiki nemškonacionalističnih pojavov v Avstriji. V okviru splošne agitacije komunistične stranke Avstrije je Komunistična študentska zveza na salzburški univerzi priredila informativni večer o kandidaturi Norberta Burgerja za zveznega prezidenta. V okviru te informativne prireditve je prišlo do širše razprave o nemškem nacionalizmu v Avstriji in v tej zvezi o dejavnosti koroškega Heimatdiensta. Svoj obisk v Salzburgu je namreč napovedal tudi predsednik koroškega Heimatdiensta. Po tej napovedi se je v Salzburgu osnovala širša akcijska fronta, ki si je zadala nalogo, da informira tamkajšnje študente o aktivitetah te organizacije. Organizacijski komite je izdal v ta namen poseben letak, v katerem obvešča študente o vlogi koroškega Heimatdiensta ter o sedanjih situaciji koroških Slovencev. Komite je povabil na predavanje v Salzburg dr. Avgušina Malleja, ki je pretekli četrtek na salzburški univerzi govoril o Heimatdienstu ter sedanjih situaciji koroških Slovencev. V svojih izjavah je referent poudaril, da moč te nemškonacionalistične organizacije izhaja predvsem iz dejstva, da je zakoreninje-

na v strukturah strank, ki so zastopane v koroškem deželnem zboru in da predstavlja praktično vlado v vladi, ki odločilno vpliva na vsa vprašanja, ki zadevajo slovensko manjšino na Koroškem. Vsa zakonska določila, ki jih je avstrijska zvezna vlada sprejela po podpisu avstrijske državne pogodbe, so bila praktično formulirana najprej v vrstah te organizacije. Tako ni čudno, da so vsi manjšinski zakoni pomenili poslabšanje dotodanjega pravnega položaja manjšine. Dr. Malle je poudaril, da so osrednje organizacije koroških Slovencev zahtevale v svojih vlogah na zvezne oblasti stalno prepoved organizacij, čigar dejavnost je usmerjena proti manjšini. Prav na tem vprašanju se je razvila širša debata, ki je izzvenela v ugotovitvi, da bo prepoved organizacije, ki je zasidrana v vseh treh strankah, zelo težko doseči. Bilo bi po mnenju nekaterih diskutantov bolj umestno, če bi se javnost sproti informirala o aktivitetah te organizacije. V nadaljnji diskusiji je tekla beseda predvsem o strategiji nastopa vseh v organizacijskem komiteju zastopanih organizacij proti nastopu predsednika koroškega Heimatdiensta na salzburški univerzi.

-ma.

Kako sem doživel konec tisočletnega „rajha“

Letos mineva 35 let konca druge svetovne vojne in s tem tudi konca Hitlerjeve strahovlade in njegovega „tisočletnega“ rajha. Ob tej priložnosti bom opisal, kako sem doživel propad fašizma.

V svoji mladosti sem kot šestleten deček zbolel na kostni tuberkulozi. Po okrevanju sem postal pohabljenec s krajšo desno nogo. Zato mi pri Hitlerju ni bilo treba iti v vojsko. Bil sem sicer dvakrat vpoklican, a so me zaradi okvare na nogi morali poslati domov.

Ker je bila izselitev koroških Slovencev 15. aprila 1942 opoldne ustavljena, sem s svojo in še nekaterimi slovenskimi družinami v Šentjanžu v Rožu ostal doma. Postal je meni in vsem, ki nismo bili izseljeni, jasno, kaj nas čaka, če Hitler in njegova klika zmagata. Zato je vsak zase sklenil, da bo po svojih skromnih močeh storil vse, kar je možno, da te zmage ne bo. Po zasedbi Jugoslavije je bila Gorenjska do Ljubljane priključena nemškemu rajhu. Tako se je razširil „Gau Kärnten“ do predmestja Ljubljane in do Litije. Na Karavankah ni bilo več meje, odpravili je niso Slovenci, ampak Nemci! Razlika je bila samo ta, da so južno od Karavank izseljevali slovensko inteligenco v Srbijo, na severu pa v staro Nemčijo, a tudi

to se je s časom spremenilo, tudi iz novega „Gau-a“ so začeli vlačiti ljudi ne sever.

Oborožen odpor se je začel južno od Karavank in se je kmalu razširil proti severu in zajel vse kraje stare Ko-

roške, kjer so naseljeni Slovenci. Tudi jaz sem dobil stike z uporniškim gibanjem, z Osvobodilno fronto slovenskega naroda.

Začeli smo organizirati odpor, več naših se je pridružil slovenskim partizanom. Tudi vojaki, ki so prihajali na

FRANC PICEJ dobitnik priznanja OF

Franc Picej dolgoletni odbornik Zveze slovenskih organizacij in funkcionar raznih naprednih slovenskih društev in občinski mandatar Gospodarske liste v Škocijanu, je na letošnji osrednji proslavi ustanovitve Osvobodilne fronte v soboto 26. aprila 1980 bil od Republiške konference SZDL odlikovan s PRIZNANJEM OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA in sicer za dolgoletno kulturnopolitično delovanje v borbi za pravice slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Ko smo tovarišu Piceju k visokemu odlikovanju izrazili naše iskrene čestitke, smo ga zaprosili še za kratek pogovor z našim uredništvom.

● Med dvajsetimi dobitniki zlatega priznanja OF si tudi Ti, kaj praviš k temu, da si letos bil izbran ravno Ti, tovariš Picej?

Ne vem zakaj. Da sem se vodil kot Slovenec ni moja ampak zasluga matere. Da sem ostal Slovenec pa ni zasluga, marveč dolžnost.

● In kaj smatraš za dolžnost Slovenca?

Da ohranja dediščino svojih prednikov in se za ohranitev le-te bori na vseh področjih, posebno na kulturnem, gospodarskem in narodnopolitičnem polju.

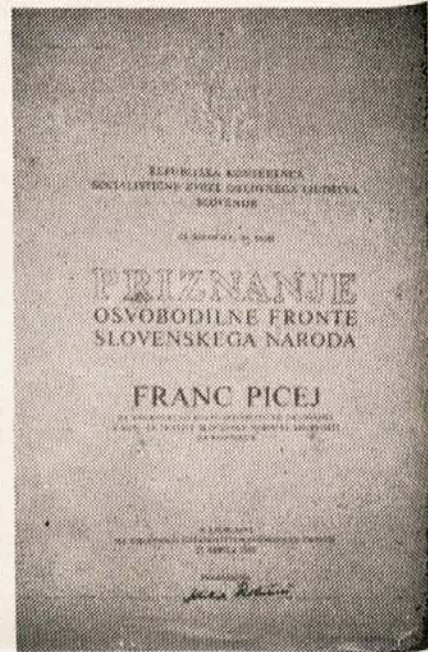
● Priznanje si dobil za dolgoletno delovanje v borbi za pravice slovenske narodne skupnosti na Koroškem, torej od kdaj se udeležuješ v tej naši skupni borbi?

Ko sem se decembra leta 1945 vrnil iz ujetništva v domovino, sem mislil, da je fašizem uničen tudi na Koroškem. Žal pa je moja izkušnja bila druga. Nekaj dni po svoji vrnitvi sem obiskal kulturno prireditelja v Škocijanu. Tam pa je bila zbrana vsa nacistična drhal, da bi motila oziroma preprečila slovensko prireditelje. Med to družino so bili bivši SS-ovci, belogardisti, domobranci, ustaši in žal tudi taki, ki so se morali kdaj prej smatrali za Slovence. Ti ljudje so name kričali: „Se en čuš je prišel, ki je tudi za ubiti!“. Tedaj sem se odločil, da delujem samo v okviru OF s katero se je možno boriti za obstoj slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

● Kot takega smo te res srečevali po vsem našem ozemlju, najprej kot mladinskega funkcionarja, potem kot tajnika OF in pozneje DF DL za okraj Beljak, kot igralca in vse do danes kot člana Upravnega odbora ZSO. Prosimo, povej nam še kaj meniš o trenutni narodni politični situaciji na Koroškem?

Mnenja sem, da se mora naša borba za naš obstoj nadaljevati tako kot v povojnih letih in sicer skupno z naprednimi silami, ker sta nazadnjaštvo in konzervativizem vedno bila le grobokop za vsako manjšino. Seveda pozdravljam razvoj dobrososedskih odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo. Upam pa, da bomo koroški Slovenci

ob teh odnosih in tudi tozadevnih pogajanjih, kar zadeva manjšino, ostali subjekt in ne objekt višjih državnih ciljev. Želim, da bi ob tem prijateljskim končno izvedli člen sedem državne pogodbe, ki je edini garant za obstoj našega naroda na Koroškem.

saj ta dokument zajema vse Slovence od Smohorja do Labota. Sem odločno proti takoimenovani sedmojuvlijski protimanjšinski zakonodaji, ki, recimo občino Škocijan izključuje kot dvojezično občino, čeprav vsi vedo, da je tu situacija taka, da Slovenci tvorimo močan narodnopolitični faktor.

Pomagajte Rdečemu križu pomagati

dopuste iz nemške vojske, se niso več vračali nazaj na nemško fronto, ampak so šli v gozdove. Njim so se pridružili fantje in dekleta, ki so morali iti služiti takoimenovani „Arbeitsdienst“ ter še drugi. Mi, ki nismo bili sposobni za oborožen upor in starejši ljudje, smo po vaseh organizirali krajevne odbore OF, ki so imeli nalogo naše ljudstvo politično zbuditi, skrbeti za živila in druge potrebe partizanov ter opravljati kurirske posle.

Ko so nacistične oblasti zaznale upor, so povsod okrepile policijo in napravile nove policijske postojanke. V Borovljah je bil nameščen cel regiment policije. Kljub konsekvantni konspiraciji smo imeli veliko žrtev. Prve žrtve so bile iz Sel in okolice. Te so bile obglavljene. Tem je sledilo še mnogo partizanov in organizatorjev, ki so žrtvovali svoja življenja ali pa so postali invalidi. Ne bom popisoval vsega tega gorja, ki so ga prizadejali nacisti koroškimi Slovincem, ker je vse to že popisano.

V stalni življenjski nevarnosti smo pričakovali konec te strahovlade in dočakali smo v igred 1945. Poslušali smo radio London in tako bili dobro informirani o dogajanju v svetu. Šestega maja 1945 smo zvedeli o delni nemški kapitulaciji v Schleswig-Holsteinu, pri nas pa se je cel dan čulo streljanje v Medvedjem dolu pri Bistrici v Rožu. Žena partizana Francina iz Podsinje vasi je prišla z naročilom, da se takoj javim na Sinah nad Bistrico. Nemudoma sem se odpravil na pot. Tam sta bila Kokrški in Koroški odred. Po kratkem posvetovanju smo sklenili, da pozovemo vojaško posadko v Bistrici k predaji. Tov. Blatnik Karel in

Seminar za učitelje slovenščine na višjih šolah

Minuli teden je od 24. do 26. aprila Delovna skupnost za slovenščino na višjih šolah v sodelovanju z Deželnim šolskim svetom za Koroško v prostorih Zvezne gimnazije za Slovence že peto leto prirejala slavistično-pedagoški seminar za učitelje slovenščine na višjih šolah.

Prvi dan seminarja, v četrtek 24. 4. je dvorni svetnik dr. Valentin Inzko pozdravil vse navzoče ter spregovoril nekaj uvodnih besed. Poslevodeči predsednik Deželnega šolskega sveta direktor Karl Kircher je seminar otvoril ter med drugim poudaril, da se naj Zvezno gimnazijo za Slovence vrednoti kot vsako drugo srednjo šolo na Koroškem. Sledila so tri predavanja. Dopoldan je dvorni svetnik dr. Edmund Zimmermann, inšpektor deželnega šolskega sveta za višje šole na Gradiščanskem, govoril o mestu jezika v izobraževalnem sistemu avstrijske šole s posebnim oziranjem na etnični položaj na Gradiščanskem. Popoldan pa je sprva predaval višji svetnik mag. Walter Klaus z zveznega ministrstva za pouk in umetnost o glavnih aspektih šolskih poizkusov na višji stopnji splošnoizobraževalnih višjih šol, nakar je sledilo predavanje kulturnega urednika Horsta Ogrisa (Muzično področje — vzgoja k ustvarjalnosti s posebnim oziranjem na kulturo sosednih dežel).

V petek dopoldan je prof. Helmut Scharf govoril o obrambnih bojih in plebiscitu v delu J. F. Perkoniga. Poudaril je, da je J. F. Perkonig 1. 1938, ko je Avstrija bila priključena Nemčiji, sprva to pozdravil toda kasneje za časa izseljevanja koroških Slovencev pa, da se je dodobra zavedal, kateri sistem je prvotno zagovarjal. V nadalj-

njem izvajanju je bilo rečeno, da se je Perkonig tudi kot pisatelj smatral za objektivno pričr koroških bojev. Profesor Scharf pa je v tej zvezi poudaril, da ima ravno to Perkonigovo gledanje dvojno vrednost, ker pisatelj izhaja iz nemškega jezikovnega območja. Referent je ugotovil, da v Perkonigovem romanu „Patrioten“, ki se bavi s plebiscitno tematiko, na prvi pogled ne najdemo jasne vsebinske opredelitve in v zvezi s tem poslušalce opozoril, da je le-to treba videti v detajlih, v stranskih osebah romana, ki so predstavljene kot žrtve dogajanj. Ob koncu je poudaril, da je ravno v tem treba razlikovati umetniško delo od znanstvenega, češ, da umetniška dela nikdar niso bila čista resničnost ampak le oblikovana resničnost.

Univerzitetni docent dr. Jože Koruza z ljubljanske univerze pa je prikazal problematiko obmejnih bojev 1918–1920 v literarni obdelavi Prežihovega Voranca. Povedal je, da je Prežihov Voranc posegel v plebiscitno obdobje z 2 deloma (novela Odpustki, ki je vključena v Samorastnike ter roman Požganica). Poudaril je, da je Prežihov Voranc na eni strani propagiral bojkot plebiscita, na drugi strani pa, da je svoje rojake ozaveščal, da se naj zavejo svojega pravega porekla. V nadaljnjem izvajanju je omenil, da je Prežih v romanu Požganica ostro polemiziral s ple-

biscitno komisijo v Guštanju ter s socialnodemokratsko stranko v Avstriji. Rekel je, da je bil plebiscit za Prežihovo neopravičen, kajti delovni človek je bil po mnenju pisatelja izigran in se ni mogel vključiti v nobeno stranko. Koruza je ugotovil, da je roman Požganica deloma posnet po realnih dogodkih, deloma pa, da predstavlja tudi pisateljevo želje. Zaključil je z mnenjem, da sta v romanu navzoči 2 različni podobi: publicistična in intenzivno literarna, ki pa da imata skupni imenovalec Prežihovega vpogleda, ki se je izoblikoval v samem dogajanju časa in ki se pozneje ni bistveno spremenil.

V petek popoldan je bilo na sporedu predavanje univ. prof. dr. A. Brandstetterja z inštituta za germanistiko na celovski univerzi (Pomen literature z ozirom na kulturo in izobraževalni sistem avstrijske šole) ter predavanje strokovnega nadzornika msgr. dr. Colerus-Gelderna (Mesto verouka v izobraževalnem sistemu avstrijske šole).

Zadnji dan seminarja pa sta spregovorila univ. asistent dr. Macho z inštituta za filozofijo na celovski univerzi (Filozofija kot povezovalni predmet vseh učnih področij) ter maturant ZGS dr. Jože Strauß, zaposlen pri Evropski organizaciji za jedrsko raziskovanje v Ženevi (Navaroslavni predmeti v avstrijskem šolskem sistemu).

-mm-

Uspeh slovenskih gledališnikov na Sterijinem pozorju

Pretekli teden so v Novem Sadu zaključili največjo tradicionalno srečanje jugoslovanskih gledališč „Sterijino pozorje, tokrat jubilejno 25. po vrsti. Na teh srečanjih od vsega začetka sodelujejo tudi gledališke ustanove SR Slovenije. Ob tej priložnosti razdelijo tudi vsakoletne nagrade „Sterijinega pozorja“. Tako je za najboljšo predstavo bilo imenovano gledališko delo Makedonca Stefanovskega „Divje meso“, ki ga je uprizoril Dramski teater iz Skopja.

Glavno nagrado letošnjega Sterijinega pozorja za režijo pa je prejel Mile Korun za režijo celjske uprizoritve Cankarjeve „Lepe Vide“. Nagrade za igro pa so prejeli igralci Anica Kumrova in Dare Valič, medtem ko je nagrado občinstva dobila Minu Kjuder kot nositeljica glavne vloge mariborske uprizoritve Šeligove „Lepe Vide“.

To je za Slovensko gledališko umetnost brez dvoma lepa afirmacija v jugoslovanski gledališki kulturi.

Nova številka Mladega roda

Z naslovne strani hudomušno gleda poljsko strašilo, kar pomeni, da tokrat gre za poletno številko Mladega roda, ki je s številko 9–10 spet dvojna, obenem pa zadnja v tem šolskem letu.

Spet gre za zanimivo čtivo za šolsko mladino od prvih razredov ljudske šole, pa tja do nižjih razredov gimnazije, seveda pa je Mladi rod namenjen tudi obiskovalcem glavnih šol. Skratka, gre za paletno prispevkov, ki niso le zanimivi za učence, ampak bodo tudi učiteljem služili kot podlaga učnega gradiva. Tako so v tej številki, če omenimo le nekatere, zastopani avtorji Cvetko Golar, Juš Kozak, Danilo Gorinšek, Cvetko Zagorski, Leopold Suhodolčan, Meta Rainer, Florjan Lipuš, Milena Pipp, Niko Grafenauer, Neži Povše, Oton Župančič, Josip Ribičič, Prežihov Voranc, Valentin Vavti, Tomaž Ogris, Marta Velik, Milica Hrobath. Pišejo razne pesmi, kratke zgodbe, domoznanske sestavke, uganke, potopise in drugo.

Mladi rod pa tudi ni šel mimo večjih dogodkov, ki smo jih doživeli ali bomo še doživeli v bližnji prihodnosti. Spominja se svojega svetovalca in prijatelja pisatelja Suhodolčana, ki je tako nepričakovano moral odložiti svoje plodovito umetniško pero. Potem je tu jubilej 35 let druge republike in 25 let avstrijske državne pogodbe, katerima revija posveča celo stran in tako mlade bralce seznanja o teh pomembnih dogodkih zgodovine naše države. Ostalo branje pa je razumljivo posvečeno svetu otroške domišljije, ki mladini lajša učenje. Pričujoča številka Mladega roda je vsekakor privlačna za našo šolsko mladino, ki prav v tej reviji lahko spozna lepote slovenskega jezika.

„Vi, ki ste preživeli“

literarni večer in film
v spomin selskim žrtvam

Delovni krožek galerije Hildebrand, Akcija koroških kristjanov za sporazumevanje narodnih skupin in Filozofski inštitut univerze izobraževalnih ved, vsi v Celovcu, so za 25. april 1980 vabili v dvorano Mestne hiše v Celovcu na spominski večer posvečen spominu 13 selskim žrtvam, ki jih je okupator zaradi upora proti nacizmu zverinsko umoril. Večer je bil tudi posvečen spominu Peršmanove družine, ki jo je skupina SS-ovcev tik pred koncem druge svetovne vojne umorila na njihovem domu v Kropivni. Na sporedu je bilo literarno branje pisatelja Florjana Lipuša in Valentina Polanška ter video-film „Vi, ki ste preživeli“, ki ga je posnel Miha Zablatnik. Lipuševo črtico „škornji“ je v nemškem prevodu bral Horst Ogris, medtem ko je Polanšek bral svojo pesnitev „Preštevanje preživelih“ izmenoma v slovenskem in nemškem jeziku.

Ceprav prireditev ni bila dobro obiskana — vsega skupaj okoli 25 ljudi in še med temi precej slovenskih rojakov, je vendarle treba priznati, da je prireditev vsekakor bila pozitivna že s tega vidika, da so prireditelji bili iz vrst večinskega naroda in da s tem tudi v vrste večine le pronica spoznanje, da so koroški Slovenci bili tisti, ki so se uprli okupatorju in da so v tem boju doprinesli velike žrtve. In prav je, da se jih spomnimo ob 35-letnici zmage nad fašizmom.

Na prireditvi je bilo malo ljudi, a ti so večinoma bili mladi, ki bodo gotovo ponesli svoje vtise med svoje domače, znance in prijatelje. Posebno impresivna je bila Lipuševo črtico, pa tudi Polanškov pesniški cikel, posvečena tistim groznim dogodkom, ko je Hitlerjev škorenj dobesedno teptal ljudi samo zaradi vere v svoj rod in lepšo bodočnost. Tudi video-film Zablatnika je gotovo zapustil vtise. Pripovedi ljudi, ki so preživeli strahote trpljenja, so pretresljive. Na vsak način pa kvaliteta filma, kljub vnaprejšnjemu opravičilu, ne dosega norme najosnovnejših prijemov amaterskega snemanja, kar je tudi za potrpežljivega gledalca silno utrudljivo.

Kljub temu pa je seveda prirediteljem treba čestitati k dobri volji in upati je, da bo do takih akcij v prihodnje prišlo še večkrat in da bodo v javnosti naletele na večjo odzivnost.

Slovenski PEN prireja

13. mednarodno srečanje pisateljev

Slovenski center PEN in Društvo slovenskih pisateljev letos prireja že 13. mednarodno srečanje pisateljev in sicer v času od 6. do 11. maja na Bledu. Letošnje srečanje bo poleg tega še povezano s skupščino delegatov PEN-centrov, kar pomeni, da bo srečanje tokrat imelo še večjo mednarodno udeležbo. Tako prireditelji pričakujejo, da bo na Bledu zastopanih okoli 35 PEN-centrov z raznih držav sveta. Na tej skupščini bodo obravnavali tudi sprejem kitajskih pisateljev v to edino mednarodno pisateljsko organizacijo sveta.

Na letošnjem srečanju bodo pisatelji obravnavali tri pisateljske teme in sicer „Kritika in uspešnica“, „Kritik kot ustvarjalec ali kronist“ in „Kritik in kulturna politika. Letošnje pisateljsko srečanje na Ble-

du pa bo povezano tudi z drugimi prireditvami pri čemer bo imela posebno mesto predstavitev knjig avtorjev drugih narodov, katerih dela so slovenske založbe izdale v zadnjem obdobju. Na srečanju pa bodo predstavili tudi antologijo svetovne poezije, ki jo je uredil profesor protlandske univerze v Ameriki Sam Oakland. Knjiga obsega nad 500 strani in predstavlja 150 avtorjev 42 narodnosti. Med njimi so zastopani štirje slovenski pesniki in sicer Edvard Kocbek, Ciril Zlobec, Dane Zajc in Venko Taufer; razen tega pa je v knjigi zastopanih še devet pesnikov ostalih jugoslovanskih narodov in narodnosti.

Na letošnje blejsko pisateljsko srečanje so prireditelji spet povabili književnike koroških Slovencev.

jaz sva se ponudila, da greva tja kot parlamentarca. Sekretarka je takoj natipkala pismen poziv k predaji in midva sva šla z belo zastavo v Bistrico. Na poti tja sva ugotovila, da so Nemci že precej demoralizirani, nikjer ni bilo več zasede ali straže. Tako sva brez vsake težave dospela do komandanta, ki je imel kapetanski čin. Ne da bi se hvalil, se še danes čudim moji tedanji korajžji, če bi tedaj vedel, da so Nemci par ur pozneje v Borovljah ubili dva parlamentarca, bi se ne upal tako drzno nastopati. Kapetana pozoveva k predaji, ker je Nemčija itak že kapitulirala. Ko sem mu hotel izročiti pismeni poziv za kapitulacijo, ga ni hotel sprejeti, ampak je nervozno stopal sem ter tja. Nenadoma se pojavi „Obergefreiter“ z naperjeno puško in reče komandantu: „Am besten gleich umlegen“. Jaz pa ogorčen stopim pred njega, razgalim prsa in mu zabrusim: „Wir sind unbewaffnete Parlamentarier, wenn Sie so feige sind, schießen Sie doch“. Tedaj kapetan stopi navmes in reče vojaku: „Lassen sie die beiden“ in vojak se je nevoljen odstranil. Komandant je nato brez vsake besede odhitel ven, midva pa kar na občino.

Prebivalci Bistrice, ki so dogodek opazovali za zastrtimi okni in videli, da ni več nevarnosti, so se začeli zbirati na trgu pod Jungferjevo tovarno. Takoj sem poslal kurirje po člane našega odbora OF in na Sine s sporočilom, da partizani lahko vkorakajo, da ni več nevarnosti! Tovariš Blatnik pa je poslal sporočilo ÖFF (Österreichische Freiheitsfront). Kmalu zatem smo videli, kako skozi okna občinskega poslopja skačejo vojaki, med njimi tudi ko-

mandant, in se bašejo na avtomobile, nakar pa so izginili kot kafa proti Celovcu. Med tem so že pričeli prihajati naši odborniki in tudi partizani so vkorakali. Le-ti so zajeli celo „Grenzwachkompanie“, ki ni bila motorizirana. Podali so se, podali so se brez odpora in ni padel niti en sam strel.

Naš občinski odbor OF je bil v najkrajšem času na mestu, pri ÖFF pa sem moral ugotoviti, da so poklicali tudi tovarnarja Jungferja, ki ni bil antifašist. Edino Erwin Möbins je bil leta 1938 od nacistov spravljen ob službo v Beljaku. Pozvali smo župana Marinitscha naj pride na občino in preda posle predsedniku odbora OF Janku Ojclu; vse je šlo gladko in v redu. Ko smo ravno zasedali prikoraka oddele bistriške policije in komandant strumno javi: „Leutnant Ganekl mit 16 Mann, meldet sich zur Stelle.“ Zahtevali smo, naj odložijo orožje in počakajo, kar so tudi nemudoma storili.

Tako se je dne 6. maja 1945, dva dni pred popolno kapitulacijo Nemčije, v Bistrici v Rožu končala druga svetovna vojna in s tem tudi „tisočletni rajh“.

Seja s komisarji in komandanti koroškega in kokrškega odreda na občini je trajala daleč preko pol noči. Jaz sem prespal pri znani družini. Zgodaj zjutraj sem čul, da vozijo avtomobili po Bistrici. Zaskrbelo me je, če se niso vrnili Nemci? Ko pa sem pogledal skozi okno, sem ugotovil, da vozijo partizane. Javili so, da je ponoči prišel dolg vlak z Nemci, ki so bežali iz Jugoslavije. In tega so partizani na bistriški postaji ustavili, prišlo je do streljanja,

tako da je nekaj Nemcev padlo, druge pa so ujeli in namestili v šoli, njihove avtomobile in drug material pa so raztovorili.

Istega dne sem se peš podal domov v Št. Janž. Pri Podsinji vasi mi pride najmanj tisoč taboriščnikov (kacelarjev) z ljubeljskega taborišča naproti. Spremljali so jih še težko oboroženi esesovci. (Na Bistrici boste doživeli lep sprejem, sem si mislil). In res, ko grem proti Št. Janžu slišim vzklike iz tisoč grl „Tito! Tito!“ Doma me je žena sprejela s solzami v očeh, ker je na Bistrici slišala streljanje in bila v strahu, da se mi ni kaj hudega pripetilo.

Ko sem na domu razobesil zastavo, pride proti hiši SS Unterscharführer oborožen s puško in pištolo. Jaz sem seveda bil nekoliko prestrašen, vendar me le-ta vpraša: „Ist jetzt der Krieg zu Ende?“ Ko mu potrdim mi reče „Da haben Sie meine Waffen“, nakar orožje pred menoj položi na tla in jo hitro pobriše. Nekaj minut kasneje pribeži ostala eskorta esesovcev, sami mladi fantje. Jaz pa kar korajžno nad nje in zahtevam orožje. Malo so se branili, potem pa, so čeprav neradi, pri meni odložili orožje.

Čez dve uri pa prikoraka partizanska četa proti Št. Janžu v Rožu, na njenem čelu Slavko Avsenik s harmoniko. Tako sem srečno doživel in preživel konec tisočletnega rajha. Da sem preživel vojno, pa se imam zahvaliti samo mojim številnim tovarišem, ki so bili od Gestapa aretirani in pri zasliševanjih kljub mučenju molčali kot grob in niso izdali mojega sodelovanja z antifašisti.

Janez Weiss

Ansambel „Slak“ navdušil koroške Slovence

V soboto in nedeljo je znani slovenski narodno zabavni ansambel „Lojze Slak“ uspešno gostoval na Koroškem. Koncerti so bili v soboto zvečer v Železni Kapli, prireditelj je bil SPD „Zarja“ ter v nedeljo v Selah (KPD „Planina“), v Kotmari vasi (SPD „Gorjanci“) in na Brnci (SPD „Dobrač“). Vsi koncerti so bili odlično obiskani, kar priča o veliki priljubljenosti tega ansambla.

Po daljšem presledku smo na Koroškem spet imeli priložnost slišati in uživati ob čudovitih zvokih ansambla, ki s svojo melodiko in temperamentom privlači srca in razveseli slehernega ljubitelja glasbe. Ne samo, da so instrumental-

Kot smo zvedeli so za vse leto že razprodani, kar je lep dokaz priljubljenosti ansambla. Izdali so že 25 plošč, od katerih so štiri zlate, šest pa srebrnih. Lojze Slak je bil predno so ga odkrili, muzikant, ki je godel na raznih prireditvah. Tudi ostali člani so bili nekoč takšni muzikanti, ki so se nato združili in navadili eden na drugega in postali nerazdružljiva enota, ki je lahko uspešna samo v tem sestavu.

Vsi, ki smo bili priče nastopov

so odkrili pred 16 leti v okviru radijske oddaje „Pokaži kaj znaš“. Takrat je nastopil v obliki tria. In ravno ta oddaja mu je nato dala možnost vzpona do enega najboljših narodno zabavnih ansamblov Jugoslavije. Lojze Slak živi danes

in pevske perfektni, slovijo tudi s vojimi šaljivimi vložki, ki spravi-jo v dobro voljo tudi najbolj skisane- ga človeka. V Železni Kapli je bil po koncertu še ples, ki je trajal do jutranjih ur, zakaj tudi ne, ko pa je igrala tako dobra godba. Na vseh štirih koncertih so dvora-

na Gorenjskem in tudi njegovi sodelavci so Gorenjci. Na svojih turnejah so obiskali precejšen del Evrope, ZDA, Kanado in Avstralijo. Letos pa bodo spet šli na enomesečno turnejo v ZDA in Kanado.

teh glasbenih virtuozov, izrekamo prirediteljem in Slovenski prosvetni zvezi, ki je te koncerte posredovala, iskreno zahvalo z željo, da nas „Slaki“ kmalu spet osrečijo s svojim nastopom.

Nesreča pretrgala mlado življenje

Prejšnjo soboto so je pripetila v Podgorjahu tragična nesreča, v kateri je zginil življenje mladi komaj 20-letni Mibi Einspieler sin Hanzija Einspielerja pd. Črničevega Hanzija iz Zgornje vesce pri Bilčovsu. Mibi in njegov tovariš Willi Otrob sta z motornim kolesom zaradi prebitre brzine zgrešila cesto in se zaletela v drevo. Trčenje je bilo tako močno, da je Mibi že na prevozu v bolnišnico umrl, Willi Otrob pa leži težko poškodovan v bolnišnici.

V sredo je bil pogreb nesrečnega Mibija, ki je našel svoje poslednje počivališče na farnem pokopališču v

Bilčovsu. Tragična smrt ni samo težko prizadela Mibijevih svojcev marveč vse, ki so poznali tega mladega simpatičnega fanta. Kako je bil priljubljen pri ljudeh, je pokazala ogromna množica ljudi, ki se je udeležila pogreba in tako pokojnemu fantu izkazala poslednjo čast. Pogrebni obred je opravil domači župnik Leopold Kasl ob asistenci kaplana Jurija Bucha, bratranca nesrečnega Mibija. Ob odprtem grobu se je od pokojnika poslovil tudi pevski zbor SPD „Bilka“, katerega pesem žalostinika je dala pogrebni obredu še turobnejše obeležje.

Mladega Mibija, katerega življenjska doba je bila tako kratko odmerjena, bomo ohranili v nezpozabnem spominu. Globoko prizadetim staršem, sestri in bratu ob tej težki izgubi izrekamo naše globoko sožalje.

Slovensko prosvetno društvo „Vrtiča“ v Slovenjem Plajberku vabi na

**POTOVANJE
V KONCENTRACIJSKO
TABORIŠČE MAUTHAUSEN**

v nedeljo 18. maja 1980.

Prijave sprejemata SPD „Vrtiča“ in Slovenska prosvetna zveza v Celovcu. Podrobnejše informacije bomo objavili prihodnjic.

ne bile zasedene do zadnjega kotička in publika je izražala svoje zadovoljstvo z navdušenim aplavdiranjem, katerega kar ni hotelo biti konca.

Lojzeta Slaka, po rodu Dolenjca,

Kultura mora priti k ljudem

Nekateri kulturni ustvarjalci, po-ustvarjalci ali drugi kulturniki menijo, da je škoda dragocenih stvaritev naroda in človeštva, da bi jih silili med preprosto ljudstvo, ki jih ne zna prav vrednotiti. Je pa le tako, da je kultura za ljudi in ne obratno. In tem ljudem jo je treba čim bolj približati. Ni škoda narodne pesmi, ki se zapoje v gostilni včasih tudi nemarno, bolj škoda bi bilo dobre glasbene stvaritve, če je ljudje ne bi poznali, ni škoda razcefrane knjige, ki gre skozi bogve koliko rok; bolj škoda bi bilo dela, ki bi nedotaknjeno samevalo nekje na knjižni polici. Tudi ni škoda odlično podane pridige Janeza Svetokriškega „En srečen, veseli inu vseh troštov polni dan voščim“, ki jo je član Slovenskega narodnega gledališča v Mariboru Jože Zupan ponesel med „gmajni folk“ v Senti Jakob, na Rebrco, v Senterupert, v Celovec, v Šmihel in na Radiše; bolj škoda bi je bilo, če je ljudje ne bi slišali.

Dvakrat sem imel priliko, da sem slišal to pridigo: V petek v Celovcu, kjer je bil zbran „narod“, v nedeljo pa v radiški farni cerkvi, kjer je bilo „ljudstvo“. V Celovcu so lepo oblečene gospe in gospodje prišli na „kulturno prireditev“, na Radišah pa je bila kulturna prireditev. brez da bi jo kdo pričakoval. Ni mi znano, kdo je temu dal pobudo; vsekakor je radiški gospod župnik Ludvik Jank pri pridigi oznanil, da bo po maši še ena pridiga; kdor ima čas in voljo naj počaka. Skoraj vsi so ostali v cerkvi in še nekaj tistih, kiso pri prvi maši zvedeli za to, je prišlo na-

zaj. (Da ne bi bilo pohujšanja, so g. župnik po maši Najsvetejše prenesli v žagrad.) Poslušalci o Janezu Svetokriškem, ki je med leti 1691 in 1707 izdal pet debelih zvezkov svojih pridig z latinskim naslovom „Sacrum promptuarium“, sicer niso bili poučeni. S tem večjo pozornostjo in zanimanjem pa so sledili „prglijam“, podobam in smešnicam pridige kapucinskega gvardijana. (Nekateri še po pridigi niso mogli doumeti, da pridigar ni bil duhovnik-redovnik, temveč gledališki igralec.) Več je bilo med njimi takih ljudi, ki jih v kake „kulturne“ prostore zlepa ne spraviš! Tu pa so tudi kot „nekulturni ljudje“ bili prav tako navdušeni. Vrhutega pa so še spoznali, da tudi s slovensko kulturo ni kar tako, saj je še v zelo zgodnji dobi premogla nekaj pomembnih stvaritev. — Po teh usotovitvah sem spoznal, da je prireditev na Radišah bila večjega pomena: Kultura je prišla k ljudem.

Pa še nekaj je omembe vredno: Naravnost čudovito je opazovati, kako odprt, zavzet in nekompliran je radiški gospod župnik Ludvik Jank, če se gre za dobro stvar. Pridiga, ki so jo Radišani slišali v nedeljo versko gledano v današnjih okoliščinah res ne more biti kake posebne vrednosti, razen te, da ljudje lahko primerjajo dušnopastirsko delo nekoč in danes. In vendar ni bilo niti boiazni, niti pomislekov, niti zaprek. Prireditev se ni smela odigrati le v kakih cerkvenih prostorih, temveč v cerkvi sami...

oto

Objava

Koordinacijski odbor za letovanje otrok na morju sporoča: letos bo letovanje v naslednjih izmenah: od 9. 7. do 23. 8. od 6. 8. do 20. 8. od 20. 8. do 3. 9.

Cena vključno z vsemi stroški znaša 1.540 šilingov.

Prijave lahko naslovite na:

Spitalgasse 12, 9020 Celovec, tel. (0 42 22) 85 2 35 (Anita Hudl)
Viktringer R. 26, 9020 Celovec, tel. (0 42 22) 72 5 65 (Vinko Kušej)
Gasomerg. 10, 9020 Celovec, tel. (0 42 22) 32 5 50 (Milka Kokot)

Interesenti za mesto voditelja otrok pri letovanju na morju naj se pisмено prijavijo in predstavijo do 10. 5. 1980. V drugi polovici maja se bodo voditelji udeležili 2-dnevne- nega izobraževalnega tečaja.

Sadovi zakona o manjšinah

Zgleda, kot da se bi ravno letos, ko je jubilejno leto koroškega plebiscita, koroške občine zaklele, da ob raznih njihovih prireditvah na južnem Koroškem slovenska beseda ne sme biti prisotna. To smo lahko ugotovili na jubilejni slovesnosti mesta Borovlje in podobno se obeta tudi v Senti Jakobu in Rožu, kjer bodo otvorili nov kulturni dom.

Na zadnji seji občinskega odbora v Senti Jakobu so se med drugim menili tudi o programu otvortivne slovesnosti tega doma. Tako bodo ob tej priložnosti priredili kulturni teden. Vsak občan bi mislil, da bo v okviru tega programa jasno tudi zastopana slovenska beseda v kakršnikoli obliki, predvsem zato, ker se ob raznih priložnostih rado poudarja, da je prisotnost drugih narodnostnih skupnosti popestritev Avstrije, na katero moramo biti ponosni. Vendar so to samo prazne fraze, ki jih politiki radi uporabljajo, kadar se jim zdi, da je to potrebno. Položaj v občini Senti Jakob je tak, da slovenska beseda

na otvoritveni slovesnosti ni zaželena. Proti temu so ostro in stvarno nastopili zastopniki slovenske liste s frakcijskim vodjem Mihom Antoničem na čelu. Le-ta je na seji poudaril, da je to očitna diskriminacija. Ko pa so se slednjic le pokazali neki zametki oziroma možnosti sodelovanja, jih je pa, kot po navadi, uničil vodja socialdemokratske frakcije Gitschtaler (odklonil slovenski referat o 25-letnici avstrijske državne pogodbe). Edino kar so bili občinski odborniki obeh velikih strank pripravljene dovoliti Slovincem je bilo to, da jih bodo na zadnjem večeru povabili k sodelovanju (takrat jih skoro niso mogli izločiti, ker nastopajo menda vsa domača društva).

Glede nerazumljivega zadržanja socialdemokrata Gitschtalerja, se demokratična javnost upravičeno sprašuje in čudi, kako je bilo sploh mogoče, da je ta mož zašel v vrste te stranke, ki ima v svojem programu humanitarne nazore v vseh pogledih — tudi v narodnih!

Minimundus še bolj zanimiv

Jutri se bodo spet odprla vrata Minimundusa „Malega sveta“ ob Vrbskem jezeru. V nad 20 letih odkar obstoja se je Minimundus iz skromnih početkov razvil v eno največjih atrakcij koroške dežele in ima že svetoven sloves. Preko zime je ta svet v miniaturni izpostavljen trdim vremenskim nepravilnostim — mraz, sneg itd., ki škodljivo vplivajo na številne modele. Zato so vsakoletne priprave pred otvoritvijo ogromne.

Sedaj so zaključene in Minimundus bo spet razveselil številne obiskovalce. Kot druga leta tako so tudi letos „Mali svet“ ob Vrbskem jezeru obogatili za nove modele, med katerimi so lovski dvorec Friderika II. v Apuliji, Castel del Monte; Brucknerjeva palača, darilo mesta Linza; Zdraviliški dom v Wiesbadnu, darilo mesta Wiesbadna ob 50-letnici pobratenja z mestom Celovcem (stari model je odslužil) in Poševni stolp v Pisi, ki so ga tudi nadomestili z novim, ker je stari že precej propadel. Poleg tega je bilo izvedenih še mnogo del oziroma izboljšav na drugih modelih.

V lanskem letu je Minimundus obiskalo 430.000 ljudi. V letošnji sezoni je pričakujejo 6-milijonskega obiskovalca. Podobno kot lansko leto bodo julija in avgusta vsako sredo zvečer predvajali folklorne koncerte.

Ves denar, ki ga upravlja ustanova „Rettet das Kind“ gre za dobrodelne namene. Tako so lansko leto potresnikom v Črni gori prenakazali en milijon šilingov za otroški vrtec.

Slovensko prosvetno društvo Radiše vabi na

MATERINSKO PROSLAVO

v nedeljo 11. maja 1980 v Kulturnem domu na Radišah. Nastopajo: otroci s petjem, deklamacijami in z igro „Darila za mamo“. Sodeloval bo tudi mešani pevski zbor.

Čahorče

Pred kratkim smo spremljali na kotmirško pokopališče Nanijo Ternjak iz Čahorč. Umrla je v celovški bolnišnici. Pogrebni obred je opravil domači župnik Mihor.

Pokojna je bila zavedna Slovenka. Njeno življenje je bilo trdo. Ko so bili otroci še manjši jih je zdravila z zdravilnimi zelišči, ki jih je nabirala v gozdu. Pri hiši je namreč bilo pomnanje. Sedaj na stara leta je živela pri svojem sinu Jakiju, ki je z ženo lepo skrbel zanjo. Kot smo zvedeli, je bila njena skrivna želja, da bi ji na pogrebu zapeli slovensko. Na žalost se ji ta želja ni izpolnila, kar vsi močno obžalujemo.

Drago pokojnico bomo ohranili v lepem spominu, svojcem izrekamo naše globoko sožalje.

Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Škofičah vabi na predstavo filma

BOJ NA POŽIRALNIKU

v petek 2. maja 1980 ob 20.15 uri v gostilni Schütz v Škofičah. Prisrčno vabljeni!

VABILO

na REDNI OBČNI ZBOR Slovenskega prosvetnega društva „Gorjanci“ v soboto 3. maja ob 19.30 uri pri Mežnarju v Kotmari vasi.

Slovensko planinsko društvo Celovec vabi na smučarski izlet na

OBIR

Zbirališče pri Trklu v Selah v nedeljo 4. maja 1980 ob 7. uri zjutraj ali pri Kapelški koči ob 8. uri.

KONCERT

Nastopa: moški pevski zbor gasilskega društva iz Šmihela pri Novem mestu.

Pestra in zanimiva dejavnost v celovškem dijaškem domu SŠD

(Nadaljevanje in konec)

PLANINE NAS BOGATIJO

Duševo bogat, prešerno širok človek, brez predsodkov manjvrednosti, človek, ki si tudi v tem megljenem vsakodnevju najde sprostitve in razvedrilo, tak naj bo naš dijak.

Kje najdemo več samopodrditve, več zadovoljstva, kje vsrkamo vase zgoščeno lepoto, kje slišimo tišino in se v največji meri počutimo del narave? Planine nas bogatijo duševo, telesno, zblížujejo se odtušeni ljudje, v potu obraza raste prijateljstvo, spoznajo se najbolj elementarne kvalitete človeka, oblikuje se njegova volja in značaj, obenem pa ostanejo vtisi nepozabni, iz hribovskih spominov zajamemo novih moči, ki nas spodbujajo k ponovitvam. Tako je tudi z nami.

Koncem februarja smo na pobudo Slovenskega planinskega društva Celovec šli na Bleščečo pla-

Sodelovanje s sovrstniki iz Maribora

Povezovati se z matičnim narodom, da bi lažje živeli svoje življenje, je naše vodilo pri tradicionalnem sodelovanju z dijaki dijaškega doma „Lizika Jančar“ v Mariboru. Pred dobrim letom smo navezali stike, jeseni oktobra pa smo se pobratili, kmalu nato so nas obiskali in se nam predstavili s svojim programom v Celovcu.

Koncem marca, točneje 28. in 29. marca smo Mariborčanom obisk vrnil. S seboj smo povabili tudi tiste člane dramskega krožka

ogledali muzej narodne osvoboditve in po krajši hoji po snegu prišli do Treh žebelj — prizorišča poslednjega boja legendarnega Pohorskega bataljona. Tam je 9. maja 1943 padlo 69 borcev v boju z desetkrat močnejšim sovražnikom. Le enemu je uspelo prebiti se skozi obroč, pa so ga Nemci kasneje ujeli. Umrl je v koncentracijskem taborišču. Po krajši občuteni komemoraciji smo se vrnili v Maribor. Po kosilu smo se poslovili od naših prijaznih gostiteljev. Nasvidenje drugič pri nas na Koroškem.

Z odločnimi koraki naprej

To je bilo le nekaj utrinkov. Poročali smo predvsem o tem na kar smo v dijaškem domu ponosni in kar nam je uspelo. Iskreno pa se zavedamo tudi naših pomanjkljivosti. Najbrž bi bilo treba mladim nuditi več. Še hujši je občutek, da zajemamo premalo otrok, da jih je še veliko, ki so v Celovcu prepuščeni samemu sebi, da je vsa vajeniška mladina brez prave strehe, da se mnogi tudi zato izgubijo ali pa zelo težko obdržijo v obsevu svojega naroda. Tudi študentom bi radi nudili streho, pa je zaenkrat še ne moremo. Tudi različne koncepte vzgoje v drugih dijaških domovih čutimo in ni nam vseeno, da je tudi zaradi tega mlada slovenska generacija razdvojen. Vsi problemi nam narekujejo še več in boljše delo za naprej.

Koroška v turizmu na prvem mestu

Prejeli smo podatke o številu nočitev oziroma o turistični bari za leto 1979. Ti rezultati so zelo razveseljivi za avstrijski turizem, saj se je število nočitev v primerjavi z letom 1978 zvišalo za 3,9 odstotka. V letu 1979 smo v Avstriji zabeležili 112,6 milijona nočitev. Od tega je bilo 27,7 milijona nočitev domačih gostov (+ 2,6 odst.) in 84,8 milijona nočitev tujih gostov (+ 8,9 odstotka).

V Avstriji se je najbolj odrezala dežela Koroška, ki je zabeležila leta 1979 za 1,8 milijona več nočitev kot leta 1978, kar odgovarja porastu števila nočnin kar za 12 odstotkov. K temu uspehu so pripomogli tudi jugoslovanski gostje zlasti v zimski sezoni.

Zljubljenimi planinci na Gurah

Minulo nedeljo so Gorjanci začudeno gledali za ogromno kačo ljudi, ki se je pomikala skozi gorjanske vasi na področju med Bilčovsom in Kotmaro vasjo. Kljub dežju, ki je vztrajno rosljal z neba je 120 planincev Planinskega društva Matice Ljubljana pod vodstvom domačega vodiča Blaža Gasserja in članov Slovenskega planinskega društva Celovec „prevandrilo“ lep kosček naših Gur, ki so kljub slabemu vremenu pokazale svoje lepote in mikavnosti, ki jih ima to pogorje med podjanskimi jezeri in Beljakom.

Gure so pogorje, ki ga delimo v Vzhodne in Zahodne Gure. Meja med obema je ljubeljska cesta med Celovcem in Humberkom. V bistvu so Gure visoka planota, katerih najvišja vzpetina je 929 m visoki Plešivec (Tanzboden) nad Zgornjo vesco. Pokrite so z obšir-

pri Žljaharju na Sodraževi, kjer so se nekoliko pokrepčali ter pri Toplicerju, kjer je bil posrečen družaben zaključek pohoda z godbo in plesom. Na vprašanje, kaj se jim je na pohodu najbolj dopadlo, je večina odgovorila — pogled na Rjavško jezero tik pod severno strmaljo Gur. Seveda se čudoviti razgledi nudijo tudi proti jugu na Karavanke, vendar jih tokrat niso bili deležni, ker je neusmiljeno deževalo. Kot smo zvedeli se bodo ljubljanski planinci še podali na Gure, kar je prepričljiv dokaz, da se jim je izlet kljub deževanju dopadel. Pot jih bo takrat vodila z Loge vasi preko Gur (sedlo Preseka) v Bilčovs.

Ker je večina planincev poznala tovariša Karla Prušnika-Gašperja, je bilo razumljivo, da je bila izrabljena priložnost za obisk njegovega groba na bližnjem kotmirškem pokopališču, kjer so mu položili šopek rdečih nageljnov.

V Kotmari vasi je bil tudi razhod — eni so se odpeljali nazaj v Ljubljano, drugi — domačini pa na svoje bližnje domove. Nekaj pa je ostalo vsem skupnega, da je prišlo do novih poznanstev in prijateljskih stikov, ki so glavni smisel takšnih srečanj med planinci zamejstva in matične domovine.

Lep uspeh slovenskih kuharjev v Beljaku

Odkar se na strokovnih sejmih „Gast“ v Celovcu merijo med seboj kuharji in drugi mojstri kulinaricnih umetnikov, je postala kuharska umetnost zelo povpraševana stroka, ki zajema vse večje kroge; zakaj tudi ne, ko pa igrajo kuhinjski proizvodi zlasti v turizmu zelo pomembno vlogo.

Pred kratkim je bilo v Beljaku veliko mednarodno tekmovanje kuharjev oziroma kulinaricnih strokovnjakov iz Avstrije, Zvezne republike Nemčije, Liechtensteina, Češkoslovaške, Madžarske, Slovenije in Koroške. Skupno je nastopalo devet skupin med katerimi je ekipa slovenskih strokovnjakov dosegla izreden uspeh. V pripravi toplih jedi si je priborila štiri zlate medalje, v pripravi hladnih jedi ter v pripravi pogrinjka, flambiranju in razkosavanju pa štiri zlate, pet srebrnih in tri bronaste medalje. Posebno so se slovenski kuharji postavili na področju priprav toplih jedi, kjer so se uvrstili med štiri najboljšje ekipe srednje Evrope. Na tej kuharski prireditvi je bilo zastopanih mnogo zastopnikov javnega življenja in cela vrsta dopisnikov. Skupno je nastopilo 200 kuharjev. Kot smo že omenili se strokovni sejm „Gast“ med drugim bavijo s tekmovanji kuharjev. Prejšnjo sredo je bila v Celovcu razdelitev nagrad tekmovanja kuharjev v okviru minule „Gast 80“, Nagrade — pet zlatih odličij so prejeli: skupina iz Ljubljane (269 točk), iz Ziljske doline (264 točk), z Bleda (253 točk), z Južne Tirolske 244 točk) in z Zgornje Koroške 243 točk).

nino. Gazili smo cel sneg, udiralo se je tudi do kolen in pod marsikatero zaradi snega upognjeno vejo smo se morali splaziti. Tako smo prehodili progo za II. tradicionalni pohod na Arihovo peč. Na Jožefovo smo izlet ponovili. Tokrat je pobuda prišla iz nas samih. Hoja, večer v koči, pesem ob svečah in seveda tudi nagajanje ob počitku so ostali nepozabni.

Pred nekaj dnevi smo povabili medse predsednika Slovenskega planinskega društva tovariša Lubo Urbajsa. Pokazal nam je številne prekrasne posnetke iz Alp, predvsem pa s planin, ki se dvigajo iznad naših domačih naselij in vasi.

Bleščeča planina pa nas je večeraj ponovno sprejela praznovali smo namreč praznik dela — 1. maj.

slovenske gimnazije, ki niso gojenici našega doma.

Sprejem je bil prisrčen, namestili so nas v svojem modernem domu in medtem ko so naši igralci pripravljali sceno za predstavitev „Obtoženega volka“, smo si ob okrogli mizi izmenjali izkušnje iz našega domskega življenja in spoznali delovanje njihove mladinske organizacije ter samoupravljanje dijakov v njihovem domu.

Višek večera je bil naš kulturni program. Recitatorji so predstavili Polanškov ciklus domoljubnih pesmi iz zbirke „Karantanske“, igralci pa so odigrali „Obtoženega volka“. Za program smo sprejeli vse priznanje tako od dijakov kot od številnih gostov.

Naslednji dan smo obiskali Osankarico na Pohorju, si tam

nimi gozdovi v katerih najdemo gamse in v zadnjem času tudi muflone. V zadnji vojni so Gure in njeni prebivalci Gorjanci nudili partizanom varno zavetje in ustrezno pomoč. Prisojni obronki Gur so poseljeni z ljubkimi kmetijami, s polji in travniki.

Pot je planince vodila iz Bilčovsa (do kamor so se pripeljali s tremi omnibusi) preko Podgrada strmo navzgor proti sedlu Preseki, od tam pa proti vzhodu mimo cerkve Svete Helene, skozi vasice Sodraževa, Vesava, Smarjeta, Brda na Plešivcu do gostilne pri Toplicerju, kjer se je nehala pešpot po Gurah. Med potjo ki je potekala gor in dol ter križem kračem po gozdovih in globačah, so se planinci ustavili tudi v gostilni

Samo občudoval je partizansko obnašanje, ki v ničemer ni mejilo na nemško takozvano cak-cak-disciplino, ki pa je v bistvu slonela na teroriziranju nadrejenega nad podrejenimi, višje šarže nad nižjimi. Tukaj pa je imel občutek, da je vse občevanje med borci in „višjimi“ na nekem normalnem človeškem odnosu, dasi je vsak zase vedel, kaj mora in kaj ne. Zdaj šele se mu je začelo svitati o slovenski Narodnoosvobodilni vojski... Domača hčer je morala povedati to in ono, prišla pa je pri vsakem končanem stavku na komandirja. Domen jo je gledal in se zadržano nasmihal: „Zakaj se ne bi zagledal vanjo? Ko je zapeljiva, da bi kar ugriznil vanjo!“

Fanika je potlej dejala: „Komandir je samo tisto hrano, ki jo dobijo borci! Sprva sem mislila, da se samo nareja, a zdaj vem, da to dela iz tovarištva!“

Pridružila sta se Domnu dva novinca iz čete. Drejc je pel pred leti kdaj tudi v Korijevem zboru, samo stalno ni hodil na pevsko vajo, pa se je žal potem nekako odtujil. Začel je tisto „Pozimi pa rožice ne cveto, pa sta bila še dva revirčana pri roki. Eden je pel dekliško mehak prvi tenor. Kar ujemali so se. Zdaj so še drugi okoli Gašperja pri kmečki mizi začeli z basi.“

Pesem je naraščala: vsa mlada in domača, živa in brezskrbna, zaživela je sreča mirnih let v tej belanski izbi, mir na svetu, kot ne bi bilo obožanih sovražnikov slovenske pesmi po vsej okoliški zemlji, kot ne bi bilo smrtno obsodbe nad slovenskim narodom, jezikom in nad slovensko pesmijo v javnosti hitlerjanskega rajha po vsej Koroški...

Ko so končali, je dvignil Domen tisto, katero sta z bratrancom Štefanom večkrat pela meddolskim dečlam pod oknom: „Ko so fantje proti vasi šli“. Tudi drugi so jo znali. Kako tudi? Slovenski človek pozna svoje narodne

slovenske pesmi! Slovenske pesmi, ki danes živijo pristno samo še v slovenskih gozdovih, kjer krvavijo in se borijo za slovensko svobodo slovenski partizani! In kako je živel pristno prav ob tej priliki! Vse je poslušalo. Domača hčerka je bila vsa omamljena. Gospodinja si je v kuhinji brisala solze, ko je kuhala žgance za partizane. Gospodar je bil svetel in obraz in je brundal zraven. Posem jih je vse očarala!

Potem je imel mlad borec že pesmarico v roki, preprosto vezano, cenen papir in z obrabljenimi platnicami, a v njej so bile druge pesmi, pesmi, ki zatiranega človeka dvigajo, ki mu kažejo novo pot v boljšo bodočnost: partizanske pesmi!

Ko so odpeli pesem „Kmečki fantje in dekleta“, se je dvignil Gašper in razživel v ognjeviti nagovor, katerega je podčrtaval z vsebino letaka „Koroškim Slovincem“, ki so ga pred kratkim razmnožili v zemljanki „Neža“ v Homanovem bunkerju blizu Podpesnikovih peči, kjer je govornik osnoval koroško tehniko. Beseda mu je še kar tekla in z gromkim glasom je podajal:

„Koroška, zibelka slovenstva, se znova prebuja. Prvi partizani, vojaki slovenske narodne vojske, so se pojavili v koroških hribih. Prvi koroški partizani prinašajo koroški deželni blagovest svobode in se pridružujejo borcem za slovensko narodno svobodo. Tako se Koroška priključuje ostalim slovenskim pokrajinam v njihovem boju... Vsi Slovinci smo povezani v istem trpljenju in istem upanju...“

Govornik je dvignil oči iznad letaka, se razgledal po prisluškujočih in potem z novim zagonom bral dalje:

„Koroški Slovinci! Ali razumete glas slovenskih partizanov na Koroškem? Ali čutite v njihovem junaštvu duha davnih korotanskih knezov? Ali slišite v partizanskem nastopu rožljanje orožja Matjaževe vojske, ki se prebuja pod

Valentin Polanšek

29

BRATOVSKA JESEN

I. del

Oglasil se je komisar, kateremu je prinesel Nestl od Groba brzostrelko. Saj njemu najbolj pristojajo! si je mislil komandir, že zaradi ugleda v četi, pa tudi zunaj na terenu med prebivalstvom.

Domen je strmel in strmel. Prvič je videl te fante in dedce, pa so mu ugajali. Drugačen duh je vladal med njimi kakor v skupini, kateri je pripadal z bratom Matevžem.

Proti večeru se je znašla celotna četa z gašperjevci vred na visoko ležeči belanski kmetiji, ki na severozapadni strani že meji na Obvrhje.

„Oj fantje, fantje, to ste jim zagodli! Doli je vse zbegano. Pa na kake pretege ugibajo, kod ste se vzeli kar pri belem dnevu in v kakšnem številu so vas videli, ne vem koliko nad sto in tako naprej!“ jih je sprejel dobrodušni gospodar. Grabil jih je za roke, vse od kraja, kogar je dosegel. Pa je prišel do Domna.

„Jejštane, midva pa se pozna! Si bil tudi ti zraven?“ Ni učakal odgovora, že je stisnil roko Ivanki. Na vsem lepem pa je stala poleg komandirja domača hči. Domen jo je poznal. No, ta dva pa pordevata, kot bi bila v kolenu? si je mislil.

„Danes boste pa že zapeli, ko imamo Domna pri sebi!“ je rekla njemu.

Desetarji so se porazgubili s svojimi borci po domačiji in njeni okolici. Domen niti ni opazil, kdaj in kako.

Otrok grize nohte

Če otrok grize nohte, ne mislite, da je to navada kot vse druge. Če se želite v to prepričati, opazujte ga. Videli boste, da kaže, kot da si bo mali odgriznil prst, s tako strastjo vtakne prstek v usta. Če tega ne more z eno ročico, si pomaga še z drugo. In navsezadnje odgrizne — ne sicer prst, temveč noht.

Navada, da otrok grize nohte, je strast, ki ima svojo vero, sumičenje in včasih je to pravcata obsedenost. Zavolje tega je otroka zelo težko odvaditi te navade.

Otroci, ki grizejo nohte, so ponavadi neravnovešeni in sumijo v svoje sposobnosti. Ko napadajo svoje nohte in pri tem uspejo, se otresejo občutka negotovosti, toda to traja samo nekaj trenutkov in otrok že išče drugi noht. Nekateri grizejo nohte zelo dolgo — včasih celo do pubertete in celo še kasneje. Vendar ne smemo zamenjati dvojega: eno je uporno, dolgotrajno grizenje nohtov, drugo pa je lahko izraz zadrege — na primer, če je obisk v hiši, ali pa če ga profesor izprašuje snov, ki je otrok ni predelal. Tudi, če otroku nismo nohtov porezali in jih zato grize, ga ne bi smeli obtoževati.

Če otrok trmasto in dolgo grize nohte, je najbolje, da poiščemo vzrok tega njegovega vedenja. Kazni ne bodo pomagale. Važno je, da se z otrokom čim več ukvarjamo, da ga ne prepuščamo samemu sebi in da ga pošiljamo med otroke, da se z njimi igra.

Dovolimo malčkom, da trgajo papir, da kričijo in pluskajo po vodi, da se igrajo na pesku, da delajo figure in jih nato porušijo z nogami. Nikar jih ne strabujete s pretirano čistočo in tudi če so zelo umazani, se ne jezite preveč. Otroci naj se veliko ukvarjajo s športom, z drobnimi stvarmi in prav gotovo je dobro, če so otroci vključeni v kakšen mladinski klub. Čim več bo otrok v družbi, tem veseljši bo in tem manj bo možnosti, da postane suženj svojih nohtov.

Drobni nasveti

- Kadar pušča vodovodna pipa, in nam gre kapljanje na živce, si do obrtnikovega pomočnika pomagamo z nitko, ki jo privežemo na pipo. Voda bo polzela po nitki v umivalnik brez nadležnega šuma.
- Kromirane površine bomo sijoče očistili z malo moke in z mehko krpo.
- Sveče se ne bodo tako hitro topile, če jih za 24 ur položimo v močno raztopino kuhinjske soli. Potem jih posušimo, na stenji pa natresemo še malo soli.
- Poapnele kozarce in vaze napolnimo s koščki surovega krompirja, zalijemo z vodo in pustimo stati 2 dneva. Obloga se bo odluščila.

Z dieto proti revmi

Vse bolj spoznavamo, kako tesno sta povezana prehrana in zdravje. Kdor pravilno izbira živila za svoj jedilnik, veliko stori za svoje zdravje. Pa ne le to. Z dieto je mogoče odpraviti marsikatero bolezen kakor z zdravili. Ameriški zdravniki so zadnje čase odkrili celo dieto — vsaj tako poročajo tuji viri — ki prežene revmatične bolečine. Revmatikom ni treba nič drugega, kot da se izogibajo določenim vrst živil. In že naj bi jim odleglo bolj kakor po zdravljenju v Toplicah...

Če naj verjamemo novici iz Amerike je mogoče dvema tretjinama revmatikov pomagati brez zdravil, zgolj s primerno sestavljenim dietnim jedilnikom. Novica je presenetljiva in razveseljiva, kajti revmatikov je med ljudmi več, kot si običajno mislimo. Revmatizem je nadležna bolezen, povezana z bolečinami in včasih tudi s hudim trpljenjem.

Ameriški zdravniki, ki so preizkušali vsa mogoča zdravila proti revmatizmu, sedaj zatrjujejo, da so dosegli najboljše uspehe v primerih, ko so bolnike zdravili z dieto. Težko je verjeti, da lahko navadna hrana zaleže več od zdravil — a če že ne verjamemo, velja kljub vsemu poskusiti, kajti recept je nadvse preprost.

Revmatizem so bolezenske spremembe na sklepkih in bolečine, ki to obolenje spremljajo. Pogosto je vzrok revmatizma alergija. Do vnetij pride, če bolnik ne prenese nekaterih vrst hrane. Tako so ugotovili zdravniki s kalifornijske države klinike za artritis. Rematizem se lahko torej pojavi tudi zato, ker pokostnica na sklepkih ne prenese kake hrane ali sestavin in se zato vna-me.

Zdravniki, ki lajšajo revmatične bolečine z dieto, pustijo bolnika najprej stradati, čez nekaj dni bolečine izginejo. Potem dobi pacient hrano, vendar mu dajejo vedno le po eno živilo hkrati. Tako zdravnik počasi in s preizkušanjem ugotovi, po kateri hrani dobi bolnik bolečine in katero hrano dobro prenaša. Potem ni treba nič drugega, kot da se revmatik v prihodnje ogiba živil, ki mu škodujejo, in bolečine bodo odnehale.

Pri različnih bolnikih povzročajo revmatične bolečine različna živila, tako da je najbolje, če si vsakdo sestavi dieto sam, in to po enaki metodi, kot so to delali v začetku raziskav ameriški zdravniki: najprej stradanje, potem preizkušnje posameznih živil. V pomoč pa je revmatikom tudi nekaj osnovnih pravil v prehrani, ki veljajo za vse revmatike in ki so jih preizkusili na državni kliniki za artritis v Kaliforniji.

SUROVA HRANA JE NAJBOLJŠA

1. Prvo pravilo diete za revmatike je: jesti čimveč surove hrane, čimveč nepredelanih živil. Kuhana, pečena ali ocvrta živila naj sestavljajo le majhen del vsakodnevnega jedilnika. Vložene hrane in hrane iz konzerv pa se je treba strogo izogibati.
2. Meso, perutnino, drobovino, ribe, školjke in rake je treba pripraviti pri čim nižjih temperaturah, kajti le tako se v živilih ohranijo pomembne rudninske snovi in druge sestavine. Surovo mleko in skisani mlečni izdelki so mnogo bolj zdravi od pastereziranega ali alpskega mleka.
3. Bolnik naj se izogiba sladkorja in bele (drobno mlete) moke, prav tako sladkarij in sladkih pijač.
4. Zelo priporočljiv je kruh iz grobo mlete in neprečiščene moke. Torej črn, ržen, ovsen, koroški kruh in pecivo iz prav takšne moke.
5. Zdravniki priporočajo hladna rastlinska olja, odsvetujejo pa maščobe v strjenih oblikah.
6. Na vsak način naj se bolnik ogiba žarkih maščob ali postane maščobe. Klobase in gnjati naj črta z jedilnika, solatne prelive, majoneze in druga mastna živila pa naj si pripravlja sam, iz svežega olja.

7. Zelo je treba omejiti uživanje alkoholnih pijač, kave in čaja. Če pa že pijemo kavo in čaj, naj bosta nesladkana.

8. Z jedilnika je treba črtati vsa umetno obarvana živila in živila z umetnimi aromami.

9. Sadje in zelenjavo vselej skrbno umijemo.

10. Če se le da, naj bolnik ne vdihava tobačnega dima in zraka, ki je onesažen z izpušnimi plini. Kadar ima opraviti z barvami in s sredstvi za zatiranje mrčesa in plevela, naj si vedno temeljito umije roke.

V desetih zapovedih za prehrano revmatikov je zajetih mnogo večletnih izkušenj, vsak bolnik pa naj seveda še sam preizkusi in ugotovi, ali veljajo tudi zanj.

OD SOLATE DO OREHOV

Zdravniki, ki priporočajo dieto za revmatike, trdijo, da imajo vsi bolniki, ki jih mučijo revmatične bolečine, mnogo preveč kisline v tkivu.

Kislino je treba nevtralizirati, to pa storimo tako, da uživamo živila, ki vsebujejo veliko rudenin z bazičnim delovanjem, na primer živil, v katerih je visok odstotek kalija ali kalcija. Zelo priporočljiva so tudi živila z visokim odstotkom bazičnosti: sveže sadje, zelenjava, solata, orehi in surovo mleko.

Čim bolj discipliniran je bolnik in čim bolj se ravna po dieti, ki jo ugotovi bodisi sam ali pa z zdravnikovo pomočjo, toliko prej bodo prešle revmatične bolečine, katerih vzrok je alergija na to ali ono vrsto hrane.

O neprijetni vrtoglavici

Kako neprijetna je vrtoglavica, ve skoraj vsakdo. Če ne drugje, nam jo je nemara zagodla na terasi visoke stolpnice, ko smo se hoteli malo razgledati. Zazdela se nam je, da se vse okoli nas vrli in da bomo padli. Kakor hitro pa smo pogledali stran, je vrtoglavica minila.

Zgodilo se je, da se nas vrtoglavica loti kar brez vzroka, na trdnih tleh. Ni da bi jo podcenjevali, češ, saj bo minilo. Vsaka vrtoglavica napoveduje, da z nami nekaj ni v redu. Vrtoglavica nastane zaradi motenj v centru za ravnotežje, kot posledica raznih bolezni (kot so bolezn ušec, revma, zastrupitve) ali poškodb.

Navadno vrtoglavica ne traja dolgo, lahko pa se ponovi. Med eno in drugo vrtoglavico se počutimo dobro in naše ravnotežje je spet v redu. Vedno pa nas napade nenadoma in mnogokrat jo povzročimo sami, nehote, s sunkovitimi gibi glave.

Kadar je vrtoglavica posledica bolezn ušec, jo spremlja še neprijetno zvonjenje v ušesih in včasih smo na eno uho za nekaj časa gluhi. Lahko se zgodi, da se po vsakem lakem napadu sluh malce poslabša. Če imamo občutljiva ušesa, moramo pač bolj paziti nanje, če se prehladimo, jih moramo takoj zdraviti, tudi z antibiotiki, če gre za hujši prehlad. Le tako se bomo izognili ponovnim obolenjem in tudi vrtoglavicam.

Od zastrupitev, ki povzročajo glavobol, je najpogostnejša zastrupitev z alkoholom. Tla se nam majejo pod nogami in neradi priznamo, da je to zato, ker se nam vrli. Lahko si pomagamo z nasilnim izpraznjenjem želodca in s počitkom, pa nič alkohola najmanj 24 ur. Tudi preveč cigaretno nam rado zavrti glavo. Zaleže počitek in obilica svežega zraka.

Tudi sama kri je včasih lahko vzrok vrtoglavic, posebno kadar gre za slabokrvnost. „Premastna kri“ (kadar vsebuje preveč holesterola) nam jo rada zagode in z njo tudi tromboza (mastna kri se rada koagulira).

Previsok in prenizek pritisk povzročata vrtoglavice, posebno zjutraj, ko hočemo na hitro vstati iz postelje. Srčni bolniki, predvsem tisti, katerih utrip je manjši od 40 udarcev na minuto, prav tako trpijo zaradi vrtoglavice, kajti v glavo ne pride dovolj krvi in center za ravnotežje trpi.

Razne poškodbe malih možganov, ali stalen pritisk nanje (pri tumoru na primer), pa poškodbe živčnega sistema so prav tako lahko vzrok vrtoglavic. Pomaga le temeljito zdravljenje poškodb.

Kaj storiti?

Če se vam nenadoma zavrti, takoj sedite na tla. Nič vam naj ne bo nerodno, pa čeprav ste sredi ceste ali trgovine. Le tako boste preprečili padec in morda celo hude poškodbe. Ko vam odleže, naj vas kdo spremi do doma, kajti napad se lahko ponovi. Doma ležite v mračno mirno sobo in počivajte. Če vrtoglavice ni povzročil alkohol ali kakšna druga zastrupitev (lahko tudi s hrano) in če se napadi ponavljajo, je treba poklicati zdravnika. Kot rečeno, vsaka vrtoglavica je opozorilo, da je z nami nekaj narobe.

Peco, da odreši slovenski narod? Ali slišite gosposvetški zvon, kako jim odgovarja? V njem slišim tožbe vseh živih Korošcev in Korošic, ječečih pod strašnim hitlerjevskim jarmom... Slovensko ljudstvo ob Zilji, Dravi in Krki se prebujajo iz začaranega pričakovanja...

Spet je Gašper malce počakal in nato zajel novo sapo: „Korošci! Vojni vihar se vedno bolj divje razplamteva ter se že približuje mejam nemškega rajha. Kdo med vami more še verjeti v nemško zmago? Koroški Slovenci! Prišel je čas popolnega zloma fašizma. Prišel je čas popolne svobode narodov! Prišel je čas slovenske osvoboditve. Prišel je čas, ko naj Slovenci z orožjem v roki preženemo sovražnika s svoje zemlje. Prišla je ura, da naj se dvigne tudi Koroška in pridruži narodni vstaji.“

Ko je Gašper končal, so vzkliknili:

„Smrt fašizmu! Svoboda narodul!“

Drobni revirčan s pesmarico v roki je dvignil pesem „Nabrusimo kose“. Spet je vpadlo vse v poskočno razborito melodijo in jeziki so se združevali in navduševali ob borbenem besedilu. Domen je pel, da je dobil občutek, prsi mu razžene veličastna skupna zavest, ki je zaobjela vse po navdušenem nagovoru in zdaj z bojvito partizansko pesmijo. Pesem je sledila pesmi. Prišle so tudi čisto nove partizanske na vrsto, kakršnih Domen in Korošci še poznali niso. Ponavljali so jih tako dolgo, da so si jih vsi prisvojili.

Po večerji so določili izvidnico, ki naj bi krenila na obvrhsko stran. Domnova pot je vodila tudi v isto smer.

Na sedlastem vrhu ob kožlaški globači so sedeli nekaj časa na plotu s pogledom proti silnemu Obirju. Milanček je začel o svojem komandirju:

„Takšnega komandirja ne najdeš. Letos februarja je izpolnil šele dvajseto leto. Če se ne motim, ima tretjega

februarja rojstni dan. Kot mlad skojevec je razstrelil že junija 41 električni motor na separaciji v Zagorju, kjer je doma v rudarski družini. Koliko akcij je že podvzel. Lani avgusta se je tolkel v štajerskem bataljonu prvič na koroških tleh. Kot mitraljezec je bil od vruga. Letos je bil vodnik, prej oktobra pa je postal komandir tretje čete. Tako je iznajdljiv, da mu vse moštvo zaupa. Nikdar še ni odpovedal. Letos marca, ko smo napadli v zasedi v Koprivni Nemce, je bil spet ranjen, mislim da že v tretje, kajti v Hudi jami bi kmalu zgorel v betonskem bazenu, v katerega je pri napadu padel, potem je bil lani jeseni na Menini planini ranjen v zapestje. V Koprivni pa so mu prestrelili pljuča, pa se je tolkel naprej. Šele Metka je opazila naslednji dan, da je uhajal Nestlu pri kajenju dim iz pljuč skozi rano v prsih. Tudi pri napadu na Mežico letos v noči med 3. in 4. aprilom je sodeloval...“

Zdaj se je spustil Domen raz plot in stopil tik Milančka:

„Potem sta se borila skupaj z Lenartom, z mojim rojakom doli nad Kaplo, z mojim sopevcem in prijateljem?“

Milanček je povedal, da je novega komandanta prvega koroškega bataljona Lenarta spoznal le nekaj dni pred napadom na Mežico. Pač pa je govoril z njim, ko so predanili z novo osnovanim bataljonom tam za Toplo. Lenart je bil priljubljen tovariš. Borci so ga spoštovali. Domen je dejal zamišljeno:

„Je res izgubil že prej v neki borbi desno oko?“

Milanček se je dobro spominjal, kako je nosil mladi, na novo pečeni bataljonski komandant pokrito desno očesno votlino s sivkasto usnjeno krpo.

„In Lenart je ostal za vedno v Mežici...“ je ušlo otožno Domnovim prsim. „Koliko smo prepevali vsa leta pred prihodom Hitlerja. Pesem nam je bila vse. Zabava med fanti. Kulturni faktor na raznih prireditvah med prebivalci.

Borbena sila, kateri niso bili kos ne kapelški nemčurji ne politični nasprotniki. Slovenska pesem slovenskega zborja je pomenila vsa leta v tem kapelškem gnezdu živo pričanje naše pričujoče narodne prisotnosti!“

„Pesem je tudi danes nam partizanom morda najbolj zmogovito sredstvo, da prodremo do src vseh koroških Slovencev in poštenih naprednih koroških Nemcev!“

„S takšnimi fanti, kot ste vi v četi, morate iti v vsako hišo. Pa tistih letakov mora biti dosti za vse! Pomislite, tovariši, da že skoraj tri leta ne dobiva tukajšnji človek ničesar tiskanega v svoji materinščini. Da morajo po kmetijah skrivati še kako prejšnjo slovensko knjigo! Da ne slišijo nobene slovenke oddaje po radiu Ljubljana. Da ni več domače besede ne v šoli ne v cerkvi. Na zunaj izgleda, da so pregnali našo slovensko govorico s koroške zemlje. Pomislite, kako velikansko nalogo izpolnjujeta prav slovenska beseda in slovenska pesem v borbi proti nemškemu zatiralcu tukaj na naših rodni tleh!“

„Tako je!“ je vneto pritegnil neki drug tovariš. Domen ga je prepoznal, da je isti mladi revirčan, ki ima pesmarico. Zdaj se je Domen obrnil k njemu:

„Vzemite me med vas, pa ustanovim partizanski zbor. Kako bomo zmagovali od srca do srca!“

„Saj si tako že naš, kar pa še ni, pa bo!“ je rekel revirčan. Milanček je zdrknul raz plot. Siknil je proti smreki, kjer je bil stražar. Predhodnici je vodil domačin iz belanske strani, ki je dobro poznal kožlaško globačo. Patrulja se je dvignila. Domen in Milanček sta stopala drug za drugim. Prvi je mislil na padlega Lenarta, drugi je mislil na Lojza, ki je padel na Lužah samo nekaj dni po napadu na Mežico.

(Dalje prihodnjič)

11. Koroški kulturni dnevi v Celovcu

(Nadaljevanje iz zadnje številke)

Vendar pa je Bauer to omejil v pismu nekemu članu društva Südmark: „Vendar za obrambo našega stališča ne smemo postavljati v ospredje samo gospodarskih interesov, ker ravno naši nasprotniki na Češkem iz gospodarskih razlogov zahtevajo priključitev nemških področij.“ Šele ko so se lahko češki Nemci šteli za izgubljene, je zunanje ministrstvo opustilo dotlej nedvoumno utemeljitev avstrijskih ozemeljskih zahtev po etničnem načelu in je zahtevalo maksimalno razširitev Avstrije proti Jugoslaviji z gospodarskimi in geografskimi argumenti.

Boji od konca aprila do začetka junija 1919 niso imeli trajnega vpliva na zadržanje avstrijske vlade v koroškem vprašanju. Samo še enkrat je

strijlo kot „republika vzhodnih Alp“. Tu, za „Malo Avstrijo“, etnični premisleki niso bili nujno odločilni za mejne zahteve, ker je bilo po mnenju delegacije močnejše upoštevanje geografskih, prometnotehničnih in gospodarskih momentov neobhoden predpogoj za zagotovljeno gospodarsko prihodnost Avstrije. Če pa naj bi bila ustanovljena Avstrija kot „vzhodnoalpska država“, je delegacija zahtevala vključitev vseh dolin, ki se razprostirajo od zahoda na vzhod od Vintschgaua, Bozenske kotline, Eisacktala, Pustertala in Dravske doline „vse do predela ob madžarski meji“. Delegacija je torej obsežno uporabila načelo geografske enotnosti za določitev svojih ozemeljskih zahtev ob južni meji. Koroške ozemeljske zahteve so se popolnoma vključevale v to shemo. Tako je de-

Dotedanjam pravnim pogledom avstrijske vlade je ustrezalo, da je sporna ozemlja zahtevala za Avstrijo samo s privolitvijo njihovega prebivalstva. Geografsko, gospodarsko in etnografsko dokazovanje je torej služilo izključno njeni zahtevi po plebiscitih za določitev meje. Koroška strokovna svetovalca sta se strinjala s tem načinom ravnanja. Vendar pa je prišlo do razhajanja z vodstvom delegacije, kar se tiče določil o izvedbi plebiscita in pa obsega koroške plebiscitne cone.

Pri tem je spet šlo za poenotenje avstrijskih mejnih zahtev. Pri tem je treba vedeti, da je avstrijska delegacija kljub svoji zahtevi po ohranitvi zaključenih geografskih enot še nadalje največ pozornosti posvečala pridobitvi vseh resnično nemških oz. pretežno nemških mejnih predelov. Zato je zahtevala plebiscit po posameznih občinah; nova državna meja naj bi po njenem predlogu obsegala vse občine, ki bi glasovale za določeno državo. Če ne bi prišlo do zaključenega ozemlja, je mislila na kompenzacijske pogodbe s sosednjimi državami.

Koroški delegati se v začetku niso strinjali s takim postopkom. „Med pogovorom o koroških in štajerskih razmerah je sprva stalo precej truda, da smo spravili razvrstitev južne meje Koroške v našo plebiscitno shemo,“ poroča namestnik vodje delegacije 20. maja državnemu sekretarju Bauerju, „toda končno smo prišli do rešitve, ki je tudi nasprotnike v največji meri prepričala in ki omogoča koncesije, da bi Koroška ohranila tista področja, na katera se polaga posebna važnost.“

Wutte in Schumy sta proti predlaganemu načinu plebiscita na južnem Koroškem ugovarjala, da „bi določitev meje na podlagi izida plebiscita v občinah verjetno ustvarila nemogoče razmere in bi ogrozila gospodarsko in politično enotnost kotline.“ Jasno povedano je to pomenilo, da naj bi južna Koroška volila kot celota, da bi tako za Koroško s preglasovanjem pridobili tudi slovenske obrobne predele. Navajali so gospodarske in geografske argumente, da bi kršili etnografski element, pravnih pogled, ki mu mirovna delegacija ni mogla pritrditi, ne da bi druge škodovala avstrijskim interesom.

Podobne razlike so nastale zaradi določitve plebiscitnega območja. Mirovna delegacija je sicer zahtevala ljudska glasovanja „na podlagi geografskih zemeljskih enot“, ki bi v danem primeru lahko obsegale tudi nemške predele, če so „z vežjo gospodarskega interesa in politične solidarnosti“ povezani z Avstrijo. Ne glede na svojo načelno željo po ohranitvi enotne Koroške je bila vseeno pripravljena, da se v primeru potrebe odpove jugovzhodnemu slovenskemu delu stare kronovine. Tako so tudi navodila narodne skupščine delegaciji dovoljevala zmanjševanje ozemeljskih zahtev, ki je zadevalo južnoko-

roško ozemlje južno od železnice Celovec—Maribor. Delegacija pa je končno sprejela zahtevo koroških strokovnih svetovalcev po plebiscitu na vsem južnem Koroškem vključno z nekdanjim sodnim okrajem Pliberk.

V nadaljnjem poteku mirovnih pogajanj je potem avstrijska delegacija tako ali tako še enkrat spremenila svoje predloge za plebiscit na Koroškem. In sicer po predaji mirovnih pogojev 20. julija 1919, ki so sporno področje Koroške podvrgli plebiscitu. Delegacija je v svojem odgovoru sicer obnovila svojo željo po glasovanju po občinah, vendar je v primeru glasovanja po conah predlagala delitev plebiscitnega območja. Po tem predlogu naj bi bil tok Drave mejna črta med obema conama, cona sami pa bi spet razdeljevali reki Krka in Borovnica. Koroški delegati so se strinjali s tem predlogom, ki bi v primeru, da bi ga zavzeli sprejeli, spravil južno od Drave ležečo Koroško k Sloveniji.

Moja izvajanja o zadržanju dunajske vlade do koroškega vprašanja prekinjam za čas od senžermenske pogodbe do plebiscita. Strinjali se boste z menoj, če povzamem, da ni potrjen nobeden od tradiranih nemškonalionalnih zgodovinskih klišejev o obrambnem boju in plebiscitu. Kajti niti v vprašanju avstrijske ozemeljske zahteve niti kar se tiče njene obrambe ni prišlo do resnih nesoglasij med Dunajem in Celovcem. Nasprotno, kaže se, da se je politika dunajske vlade do Koroške takorekoč izključno prilagajala vsakokratnemu položaju koroške nacionalpolitične konjunkturo, včasih hitreje in brez zadržka, včasih pa najprej obotavljaje.

Samo prekoračenje demarkacijske črte je hotela dunajska vlada prepričati. Toda pri tem jo je vodila prav realistična presoja položaja. Bala se je namreč, da bi bile avstrijske ozemeljske zahteve z agresivno vojaško politiko pred mednarodno javnostjo samo postavljene na laž. Tega vidika pa nemškonalionalne sile do danes niso vzele na znanje, čeprav je medtem gotovo, da „obrambni boj“ na pariško konferenco ni imel močnejšega vpliva. Samo na dunajsko vlado so vojaški dogodki vplivali tako, da je dolgoročno odstopila od svojih začetnih etnografskih pravnih načel in jo pripravili do tega, da se je v vprašanju potegnitve meja približala gospodarskim in geografskim načelom. To pa spet ni vplivalo na odločitev veseli.

Pomembna je nadalje ugotovitev, da se od koroških strank edino nemški nacionalci nikoli niso odrekli stališču o nedeljivosti dežele Koroške, medtem ko so socialne demokrate in krščanske socialce do tega stališča privledli šele vojaški uspehi. Torej je politika moči povsod bila pred ideologijo in v tem smislu so avstrijsko koroško politiko v letih 1918—1919 določale nemškonalionalne sile.

Hanns HAAS

Koroški Slovenci in avstrijsko-jugoslovanski odnosi 1918-1920

bilo potrjeno, da je vlada obrambne ukrepe nasproti Slovincem povsem odobraval, ne pa tistih ofenzivnih dejanj, ki so veljala takojšnji ponovni vzpostavitev ozemeljske suverenosti nad celotno Koroško. Ponovno se je tudi pokazalo, da koroški socialni demokrati za nemškonalionalno politiko nimajo razumevanja. Vendar je tudi tokrat dunajska vlada pred mednarodno javnostjo zagovarjala samovoljno prekoračenje demarkacijske črte. Obrambni boji so se, kot je znano, končali z zasedbo Celovca, izid, pri katerem po sodbi socialnih demokratov koroški nemški nacionalci niso bili brez krivde.

Zanimajo pa nas predvsem ozemeljske zahteve dunajske vlade. V začetku maja 1919 je bila avstrijska delegacija povabljen na mirovna pogajanja v Pariz. Delegacija, ki je bivala v St. Germainu, je lahko predstavila avstrijske želje v pisemnih pogajanjih. V teritorialnem oziru je avstrijsko zadržanje označevala predvsem nakazujoča se izguba nemških predelov Češke, Moravske in Šlezije in omejitev na alpske dežele. Ko so prvi pogoji za mir z dne 2. junija 1919 potrdili izgubo sudetskih provinc, je delegacija računala s tem oženjem na malo Avstrijo, ko je v dveh ločenih notah po eni strani za „severne province“ zahtevala pravico do samoodločbe, po drugi strani pa je v „noti o mejah Nemške Avstrije“ z dne 16. junija govorila zlasti za Av-

legacija izrecno zahtevala, da navedene doline v celoti pripadajo Avstriji, „vključno z južnimi gorskimi verigami, to se pravi do grebenov Karavank in masiva Pohorja“ na Spodnjem Štajerskem.

To načelo je potrdila spomenica o Koroški, ki sta jo sestavila oba koroška strokovna svetovalca Wutte in Vinzenz Schumy. Proti delitvi dežele je ugovarjala z argumenti, da bi delitev kršila „upravno enotnost“ in „geografsko enotnost, ki jo je narava jasno omejila — enotnost gospodarstva prav tako kot enotnost prometa“.

Vendar pa delegacija ni mogla popolnoma zanemariti etnografskih elementov. Zato je na splošno govorila o najmanj do 90 odst. nemškem prebivalstvu vzhodnoalpskih dolin, ki jih je zahtevala. Za Koroško je omenila samo „veliko število občin“, „ki se poslužujejo slovenskega jezika ali mešanega idioma“. Spomenica koroških strokovnih svetovalcev je komaj kaj bolj natančna. O etnografskih razmerjih ve omeniti samo naslednje: „Kar se tiče jezika, obstaja le ozka, na vzhod se širča cona, ki jo naseljuje iz Nemcev in Slovencev sestojече prebivalstvo“. Detajlirano dokazovanje o etnično mešanem značaju južne Koroške sta strokovna svetovalca izdelala v spomenici, datirani 8. junija, za interno rabo mirovne delegacije. Mednarodni javnosti teh argumentov nista predstavila.

vedem vsaj še zbornik „Koroški plebiscit“ iz leta 1970, ki se v razpravah profesorja Frana Zwittera, Lojzeta Udetja, Boga Grafenauerja, Draga Druškoviča, Toneta Zorna in mojih, temeljito peča prav s to problematiko.

V tem predavanju nam ne gre samo za vprašanje odnosa neke stranke kot politične organizacije do koroškega plebiscita, marveč nam gre predvsem za pogled na odnose delavske stranke do tega vprašanja. V času, ki o njem govorimo, se je koroška socialdemokratska stranka kot del avstrijske socialdemokratske stranke imela za predstavnico delavstva in poudarjala svojo marksistično idejno osnovo.

V času od svojega nastanka pa do prve svetovne vojne je nemško avstrijska socialna demokracija nastopala za enakopravnost narodov Avstrije. Vsebinsko te enakopravnosti je pojmovala predvsem v kulturnem smislu, pri čemer pa je kot nosilca napredka in kulture videla predvsem nemški element. Znani skupni narodnostni program vseh socialdemokratskih strank v Avstriji, sprejet leta 1899 v Brnu, je sicer temeljil na načelu teritorialne kulturne avtonomije — izhajajoč predvsem iz razmer v čeških deželah —, v politični praksi pa se je do svetovne vojne vedno

bolj uveljavljalo pojmovanje narodov brez zveze z ozemljem in kulturna avtonomija na t. i. personalnem, osebnem načelu (Karl Renner).

Po dokončni razdelitvi socialno demokratske stranke v Avstriji na socialne demokratske stranke posameznih narodov, v teku katere je bila ustanovljena leta 1896 tudi posebna

t. i. nemškim občevalnim jezikom, med katerimi pa je večina po vseh znamenjih bila slovenske materinščine, a dvojezična.

Koroška socialdemokratska stranka je slovenski jezikovni značaj delavstva upoštevala samo v jeziku neposredne ustne agitacije. Slovenska oz. Jugoslovanska socialdemokratska

JANKO PLETERSKI

Avstrijska socialna demokracija in koroški plebiscit

slovenska, imenovana Südslawische, Jugoslovanska socialdemokratska stranka, je koroška deželna organizacija ostala nerazdeljena in to v okviru nemškonalistijske socialdemokratske stranke, drugače kot je to na primer bilo na Štajerskem ali Primorskem. Po šestju letih 1910 je bilo na Koroškem 5851 delavec s slovenskim občevalnim jezikom v skupini industrija, obrt, trgovina, promet. Poleg teh je v južnem, slovenskem delu dežele bilo še 3587 delavec s

stranka na Koroškem ni imela lastnih organizacij. Koroška socialna demokracija je poudarjala svoj internacionalni značaj. Glede narodnega vprašanja na Koroškem je trdila, da je to prepričanje dveh meščanstev; delavstvu je priporočala, naj se narodnemu boju izogiba, se vanj ne vmešava, kajti zanj je pomemben le razredni boj, ki pa je mednarodni, kot je kapitalistično izkoriščanje mednarodno.

(Dalje v prihodnji številki)

AVSTRIJA 1

PETEK, 2. 5.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Francoščina za začetnike — 10.00

Zvok iz človeške roke — 10.30 Klub seniorjev — 11.10 Rožnate sanje — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Kunibert — 17.30 Heidi — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Derrick — 21.20 Mož da odgovori — 22.10 Reklama in šport — 22.20 Zgodovina v književnosti.

SOBOTA, 3. 5.: 14.40 Svarimo pred ljubeznijo — 16.00 Poročila iz parlamenta — 17.00 Športna abeceda — 17.30 Bil je nekoč... človek — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Šport in reklama — 20.15 Vila — 21.50 Šport — 21.50 TV pogovor — 22.55 Poročila.

NEDELJA, 4. 5.: 11.00 Ura tiska — 12.00 Če se izjalovi ljubezen — 15.40 Tarzan in lovci — 16.45 Začarani lonci — 17.05 Pes in mačka — 17.15 Čebelica Maja — 17.40 Otrokom za lahko noč — 17.45 Klub seniorjev — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Operni vodič — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Maria Callas — 21.20 Sanje.

PONEDELJEK, 5. 5.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Če se izjalovi ljubezen — 10.00 Na poti k združenji Evropi — 10.30 Svarimo pred ljubeznijo — 11.50 Poročila iz parlamenta — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Wombell — 17.30 Lassie — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Živali pod vročim soncem — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ponedeljski šport — 21.05 Rumpole, odvetnik za kazniva dejanja — 22.00 Šport.

TOREK, 6. 5.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Angleščina za začetnike — 10.00 Snov in prostor — 10.30 Tarzan in lovci — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Tudi pošaliti se je treba — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Moj prijatelj Talfidi — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kako dolgo se drži slava — Kolig, Isepp, Wiegele — trije slikarje s čajne — 21.00 Večerni otrok.

SREDA, 7. 5.: 9.00 Tudi pošaliti se je treba — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 To je Milano — 10.30 Danes se poroči moj mož — 17.00 Pesem pomladi — Glasba — 17.30 Moj stric z Marsa — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Flambardi — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Maigret — 21.55 Finalna igra za UEFA pokal.

ČETRTEK, 7. 5.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.00 Francoščina za začetnike — 10.00 Krščanski verski obredi — 10.30 Mali obmejni promet — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Don in Peter — 17.30 Pet prijateljev — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Prosim k mizi — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Železni Gustav — 21.15 Argumenti — 22.15 Večerni šport.

AVSTRIJA 2

PETEK, 2. 5.: 17.25 Pregled sporeda — 17.30 Na poti k združenji Evropi — 18.00 Če

se izjalovi ljubezen — 18.30 Orientacija — 19.00 Vi želite — mi igramo — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Portret — 21.00 Bela hiša, zadnji vohod — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Junior Bonner.

SOBOTA, 3. 5.: 17.00 Waltoni — Kako se gibljejo rastline — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Nogomet — 19.00 Trailer — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Primer za ljudskega odvetnika? — 20.15 Glasbena kramljanja z Christianom Boeschom k današnjemu koncertnemu večeru — 22.10 Ujede.

NEDELJA, 4. 5.: 16.10 Pregled sporeda — 16.15 Poldark — 17.05 100 Men and girl — 18.30 Okay — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Tedenški pregled — 20.15 Kraj dejanja — 21.50 Šport — 22.05 Gore sveta.

PONEDELJEK, 5. 5.: 17.55 Pregled sporeda — 18.00 Angleščina za začetnike — 18.30 Po Avstriji — 19.00 Znanje danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Poldark — 21.05 Po 1945 — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Razvajeni otroci.

TOREK, 6. 5.: 17.55 Pregled sporeda — 18.00 Dežela in ljudje — 18.30 Afrika v zgodovini Južne Amerike — 19.15 Nova — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ali spoznate melodijo — 21.05 Beatlemania — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Nogomet.

SREDA, 7. 5.: 17.55 Pregled sporeda — 18.00 Francoščina za začetnike — 18.30 Brez nagobčnika — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Cafe Central — 21.00 Volitve zveznega predsednika 1980 — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Othello.

ČETRTEK, 8. 5.: 17.55 Pregled sporeda — 18.00 Ruščina — 18.30 Davoški dnevnik — 19.15 Galerija — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Dalli, dalli — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2.

JUGOSLAVIJA

PETEK, 2. 5.: 9.55 Poročila — 10.00 Koncert pihalnih orkestrrov — 10.30 Potovanje v središče Zemlje, ameriški film — 15.05 Poročila — 15.10 Vrč z modrimi cveticami — 15.40 „Lepo ti je druga Tita kolo“ — 16.50 Zenica, dokumentarna oddaja TV Sarajevo — 17.20 Biti ali ne biti, ameriški film — 19.10 Risanca — 19.15 Cikcak — 19.26 Zrna (Nadaljevanje na 8. strani)

Protestna zborovanja . . .

(Nadaljevanje s 1. strani)

o narodnih manjšinah ni minimalni kompromis med manjšino in vlado. To je rezultat političnega kompromisa med najbolj konzervativnimi in reakcionarnimi silami na Koroškem s KHD-jem na čelu in avstrijsko vlado.

Zato Zveza slovenskih organizacij na Koroškem in Narodni svet koroških Slovencev in z njima slovenska narodna skupnost ter vsi avstrijski demokrati, zakona o na-

rodnih kupinah nikdar ne bomo sprejeli kot izpolnitev člena sedem. Od avstrijske vlade zahtevamo, da v enakopravnem dialogu s predstavniki manjšin nemudoma

ljevidu ni bilo, so se počutili „doma v Reichu“. Zato je naloga nas vseh in vseh demokratičnih ljudi v Avstriji, da čimbolj informiramo javnost o programih in ciljih neo-

Foto: Karl Osojnik

začne reševati celo vrsto nerešenih vprašanj.

Žal tudi danes ne moremo prejeti obstoja in delovanja cele vrste nemškonalacionalnih in neonacističnih organizacij, ki javno delujejo v Avstriji. Mi na Koroškem najbolj vemo, da takšne organizacije predstavljajo veliko oviro za nadaljnjo demokratizacijo družbenih odnosov in za sporazumevanje med slovensko manjšino in nemško govorečo večino. KHD in Burgerjevi ljudje so leta 1972 pri zloglasnem napadu na dvojezične napise in s tem na avstrijsko ustavo pokazali, da lahko v najkrajšem času mobilizirajo svoje pristaže za militantne akcije.

Brez dvoma pomeni kandidatura Burgerja pri volitvah za zveznega predsednika provokacijo za vse antifašiste in demokratične ljudi v Avstriji. Burgerji, Feldnerji in drugi se niso borili za osvoboditev Avstrije izpod nacifašizma, nasprotno, ko Avstrije na Evropskem zem-

Slovensko prosvetno društvo „Vrtača“ v Slovenjem Plajberku vabi na

PREDAVANJE O ZDRAVJU
v petek 9. maja 1980 ob 20. uri pri Foltu v Slovenjem Plajberku. Predava dr. Hribernik iz Kranja.

BREŽE „pod 23“ - SAK „pod 23“
2:2

Dobro odrezali so tokrat igralci mladega moštva. Čeprav je nasprotnik prvi na lestvici tega tekmovanja, so odnesli eno točko. Domačini so povedli, izenačil pa je Sigi Hobel, ki je imel pri drugi akciji smolo, ko je zadel z lepim strelom le vratnico.

Tudi v drugem polčasu so najprej povedli domačini, izenačil pa je Hribar po enajstmetrovki, potem ko so v kazenskem prostoru porušili Kumerja.

Postava: Malle; Kumer, Hribar, Perč, Ojster; Grilc, Rogl, P. Zablatnik; Smrečnik, Hobel S. (46. min. Waldhauser), Schnabl.

Opozorjamo vse ljubitelje slovenske knjige, da si lahko

BREZPLAČNO IZPOSODJATE KNJIGE

v Slovenski študijski knjižnici. SSK ima svoje prostore v dijaškem domu Slovenskega žolskega društva, Tarviser Straže 16, tel. 82 9 68.

Knjižnica posluje v ponedeljek in torek od 10. do 18. ure, v sredo, četrtek in petek pa od 8. do 16. ure.

SSK dobiva nekako od 1. 1974/75 ves obvezni izvod SRS. Poleg tega zbiramo tudi t. i. avstrijsko slovenico. Knjige so zelo različne vsebine in so namenjene vsem starostnim skupinam ter poklicnim skupinam. Prav gotovo bodo tudi Vas nekatere zanimale.

VESELIMO SE VAŠEGA OBISKA!
Slovenska študijska knjižnica
Tarviser Straže 16
9020 Celovec

KRATEK IZBOR KNJIŽNIH NOVOSTI SLOVENSKE ŠTUDIJSKE KNJIŽNICE

- BROWN Dee: **POKOPLJITE MOJE SRCE PRI RANJENEM KOLENU**, zgodba Indijancev Zahodne Amerike, 469 str.
- KARADJORDJEVIĆ Djordje: **RESNICA O MOJEM ŽIVLJENJU**, pričevanje o razmerah v dinastiji, beograjski čaršiji, o intrigah, zarotah, o nesrečni ljubezni in dilemi, 2 zv., 522 str.
- SIMENON Georges: **SPOMINJAM SE**, knjiga avtorjevih osebnih spominov ter kronika njegovega časa, 206 str.
- LEACH Penelope: **OTROK OD ROJSTVA DO SOLE**, priročnik za nego dojenčka in otroka, 499 str., ilustr.
- KNJIGA O AVTU, priročnik za ljubitelje in strokovnjake avtomobila, 367 str., ilustr.

Za mlajše bralce

- MATE Miha: **POBEGLE KOLEBNICE**, smešne zgodbe iz resničnega življenja, 124 str., ilustr.
- PEROCI Ela: **MUCA COPATARICA**, zgodba o mucu, ki je porednim otrokom odnesla copate, slikanica
- LEVSTIK Fran: **KDO JE NA PRAVIL VIDKU SRAJČICO**, umetna pravljica, slikanica

Navedene knjige lahko dobite oz. naročite tudi v knjigarni „NAŠA KNJIGA“
Celovec, Pavličeva 5-7

PROSVETNO DRUŠTVO V VELIKOVČU PRIREJA

1. Velikovški kulturni teden

V petek, 9. 5. 1980 ob 20. uri v Gosp. šoli v Šentrupertu pri Velikovcu

predavanje

**OBLETNICE V LETU 1980
AKTUALNA NARODNO-POLITIČNA VPRAŠANJA**
(referenti bodo objavljeni v posebnem razpisu)

Filmski popoldnevi za otroke bodo v sledečih krajih:

v petek, 9. 5. ob 15. uri v Grebinjskem kloštru;
v petek, 9. 5. ob 17. uri v gostilni Kramer na Djekšah;
v soboto, 10. 5. ob 14. uri pri Havžarju (Kuchling) v Štriholčah
v sredo, 14. 5. ob 14. uri v Gospodinjki šoli v Šentrupertu pri Velikovcu
v sredo, 14. 5. ob 16. uri v župnišču v Smarjeti pri Velikovcu

V soboto, 10. 5. ob 20. uri v gostilni Kočmar na Djekšah

koncert

„**PESMI NARODOV**“
Gostuje Mešani pevski zbor „Rož“ iz Šentjakoba v Rožu pod vodstvom Lajka Milisavljeviča.

V nedeljo, 11. 5. ob 15. uri

„**MATERINSKA PROSLAVA**“
v Gospodinjki šoli v Šentrupertu pri Velikovcu.
Nastopajo: pesnik in pisatelj Valentin Polanšek in otroci iz okolice z deklamacijami, recitacijami in pesmimi.

nacističnih organizacij in da zahtevamo od vlade, da upošteva in uveljavi zakonska določila, ki prepovedujejo delovanje omenjenih organizacij. Kajti ta zakonska določila niso le kos papirja, za ta papir je bila prelita kri slovensko in nemškogovorečih antifašistov, ki so darovali svoja življenja za svobodo.

Naj živi solidarnost in skupno nastopanje slovensko in nemškogovorečih demokratov! Naj živi antifašizem!

Woche der Sauberkeit 3.-11. Mai 1980

Menjava denarja

Stanje v četrtek 30. aprila 1980

Za 100 din dobite	55.— šil.
Za 100 din plačate	62.— šil.
Za 100 lir dobite	1.48 šil.
Za 100 lir plačate	1.57 šil.
Za 100 mark dobite	704.— šil.
Za 100 mark plačate	720.30 šil.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo: in uprava: 9021 Celovec / Klagenfurt, Gasometergasse 10, tel. 32 5 50 - Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje

8. Kulturni teden v Globasnici

OD 11. DO 18. MAJA 1980
vabita SKD v Globasnici in SPD „Edinost“ v Štebnu
S P O R E D

NEDELJA, 11. 5. 1980 ob 20. uri:

Predstavitve pesniške zbirke Valentina Polanška „Činček in Copka“ V kulturnem delu sodelujejo: ženski oktet SPD „Obir“ iz Obirskega in otroški zbor SKD v Globasnici. Knjigo bo predstavil višji vl. sv. dr. Pavle Apovnik. Med posameznimi točkami bere avtor knjige iz svojih del.

ČETRTEK, 15. 5. 1980 ob 20. uri:

Koncert mešanih zborov iz Podjune. Sodelujejo: MPZ iz Železne Kaple, MPZ Podjuna-Pliberk, MPZ „Danica“ iz Sentvida v Podjuni, MPZ „Goratan“ iz Smihela, MPZ „Srce“ iz Dobrle vasi, in MPZ iz Globasnice.

PETEK, 16. 5. 1980 ob 20. uri:

Predavanje univ. docenta dr. Hannsa Haasa „Kärntens Slowenen und der österreichische Staatsvertrag“ — „Koroški Slovenci in avstrijska državna pogodba“.

SOBOTA, 17. 5. 1980 ob 15. uri v ljudski šoli v Globasnici
Lutkovna predstava „Igra za poredneže“ — nastopajo lutkarji Katoliškega prosvetnega društva iz Smihela.

NEDELJA, 18. 5. 1980 ob 20. uri

Premiera kmečke komedije „Kje je meja!“ (Ogrinc-Marjan Belina)
Režija: Peter Militarov.
VSE PRIRÉDITVE — RAZEN LUTKOVNE IGRE — SO PRI ŠOŠTARJU V GLOBASNICI.

SLOVENSKI ATLETSKI KLUB

vabi na prvenstveno tekmo

Vetrinj - SAK

Vetrinj „pod 23“ - SAK „pod 23“

v sob. 3. maja 1980 na nogometnem igrišču v Vetrinju (Viktring).

Prisrčno vabljeni!

RADIO-TELEVIZIJA

(Nadaljevanje s 7. strani)

do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Mali koncert — 20.55 Propagandna oddaja — 21.00 Tigrove brigade, serijski film — 21.55 Skokov memorial, atletska tekmovanja — 22.15 Oženjeni sramec, ameriški film — 23.30 Poročila.

SOBOTA, 3. 5.: 8.00 Poročila — 8.05 Mali pigvin — 8.20 Udarna brigada, nadalj. in konec — 8.35 Minigodci v glasbeni deželi — 8.50 Začetnik, mladinska nanizanka — 9.20 Otroštvo mladosti, — 9.50 Človek hoče navzgor, TV nadaljevanka — 10.50 Samoupravno urejanje delitve sredstev za osebne dohodke — 11.10 Dokumentarna oddaja — Poročila — 15.45 Poročila — 15.50 Ko je kraljevala komedija, ameriški film — 17.10 Naš kraj — 17.25 Nogomet Celik : Velež — 19.15 Zlata ptica, pravljica — 19.20 Cikcak — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Maž, ki je hodil skozi stene, francoska komedija — 20.55 Propagandna oddaja — 21.00 Predstavljamo vam Cleo Laine — 21.50 J. W. COOP, ameriški film — 23.40 Kazipot — 24.00 Poročila.

NEDELJA, 4. 5.: 8.10 Poročila — 8.15 Za nedeljsko dobro jutro: Prekmurski oktet — 8.45 Življenje na Zemlji, dokumentarni film — 9.40 Zgodbe iz Zivalskega vrta — 10.05 Ostržek, otroška serija — 13.00 Nikola Tesla, TV nadaljevanka — 11.35 Kazipot — 11.55 Mozaik — 12.00 Ljudje in Zemlja — 13.00 Jugoslavija, dober dan — 13.35 Poročila — 13.50 Avtomobilne dirke — prenos začetka tekmovanja — 14.20 Veseli tobogan: Hrastnik — 15.20 Avtomobilne dirke, nadaljevanje prenosa — 16.00 Evropsko prvenstvo v dviganju uteži, reportaža — 16.20 Poročila — 16.25 Razvoj popularne glasbe — 17.15 Najjužnejša kotlina — 17.45 športna poročila — 17.50 Murenček, sovjetski film — 19.15 Risanka — 19.20 Cikcak — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Propagandna oddaja — 21.05 Kraigherjevci, dokumentarna oddaja — 21.45 V znamenju — 21.55 Zabavno glasbena oddaja — 22.10 Nogomet Hojduk : CZ, reportaža — 22.40 športni pregled.

NEDELJA, 4. 5.: 8.10 Poročila — 8.15 Za nedeljsko dobro jutro: Prekmurski oktet — 8.45 Življenje na Zemlji, dokumentarni film — 9.40 Zgodbe iz Zivalskega vrta — 10.05 Ostržek, otroška serija — 13.00 Nikola Tesla, TV nadaljevanka — 11.35 Kazipot — 11.55 Mozaik — 12.00 Ljudje in Zemlja — 13.00 Jugoslavija, dober dan — 13.35 Poročila — 13.50 Avtomobilne dirke — prenos začetka tekmovanja — 14.20 Veseli tobogan: Hrastnik — 15.20 Avtomobilne dirke, nadaljevanje prenosa — 16.00 Evropsko prvenstvo v dviganju uteži, reportaža — 16.20 Poročila — 16.25 Razvoj popularne glasbe — 17.15 Najjužnejša kotlina — 17.45 športna poročila — 17.50 Murenček, sovjetski film — 19.15 Risanka — 19.20 Cikcak — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Propagandna oddaja — 21.05 Kraigherjevci, dokumentarna oddaja — 21.45 V znamenju — 21.55 Zabavno glasbena oddaja — 22.10 Nogomet Hojduk : CZ, reportaža — 22.40 športni pregled.

NEDELJA, 4. 5.: 8.10 Poročila — 8.15 Za nedeljsko dobro jutro: Prekmurski oktet — 8.45 Življenje na Zemlji, dokumentarni film — 9.40 Zgodbe iz Zivalskega vrta — 10.05 Ostržek, otroška serija — 13.00 Nikola Tesla, TV nadaljevanka — 11.35 Kazipot — 11.55 Mozaik — 12.00 Ljudje in Zemlja — 13.00 Jugoslavija, dober dan — 13.35 Poročila — 13.50 Avtomobilne dirke — prenos začetka tekmovanja — 14.20 Veseli tobogan: Hrastnik — 15.20 Avtomobilne dirke, nadaljevanje prenosa — 16.00 Evropsko prvenstvo v dviganju uteži, reportaža — 16.20 Poročila — 16.25 Razvoj popularne glasbe — 17.15 Najjužnejša kotlina — 17.45 športna poročila — 17.50 Murenček, sovjetski film — 19.15 Risanka — 19.20 Cikcak — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Propagandna oddaja — 21.05 Kraigherjevci, dokumentarna oddaja — 21.45 V znamenju — 21.55 Zabavno glasbena oddaja — 22.10 Nogomet Hojduk : CZ, reportaža — 22.40 športni pregled.

NEDELJA, 4. 5.: 8.10 Poročila — 8.15 Za nedeljsko dobro jutro: Prekmurski oktet — 8.45 Življenje na Zemlji, dokumentarni film — 9.40 Zgodbe iz Zivalskega vrta — 10.05 Ostržek, otroška serija — 13.00 Nikola Tesla, TV nadaljevanka — 11.35 Kazipot — 11.55 Mozaik — 12.00 Ljudje in Zemlja — 13.00 Jugoslavija, dober dan — 13.35 Poročila — 13.50 Avtomobilne dirke — prenos začetka tekmovanja — 14.20 Veseli tobogan: Hrastnik — 15.20 Avtomobilne dirke, nadaljevanje prenosa — 16.00 Evropsko prvenstvo v dviganju uteži, reportaža — 16.20 Poročila — 16.25 Razvoj popularne glasbe — 17.15 Najjužnejša kotlina — 17.45 športna poročila — 17.50 Murenček, sovjetski film — 19.15 Risanka — 19.20 Cikcak — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Propagandna oddaja — 21.05 Kraigherjevci, dokumentarna oddaja — 21.45 V znamenju — 21.55 Zabavno glasbena oddaja — 22.10 Nogomet Hojduk : CZ, reportaža — 22.40 športni pregled.

TOREK, 6. 5.: 9.15 TV v šoli — 17.10 Poročila — 17.15 Mali pingvin — 17.30 „Nadigravanje“ — 18.00 Pisani svet — 18.30 Ob-

zornik — 18.40 Beseda, orožje revolucije — 19.10 Risanka — 19.15 Cikcak — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Mednarodna obzorja — 20.50 Propagandna oddaja — 20.55 Lutka, TV nadaljevanka — 22.15 V znamenju — 22.30 Za lahko noč.

SREDA, 7. 5.: 9.30 TV v šoli — 17.25 Poročila — 17.30 Piki piše pismo — 17.45 Umetnost na jugoslovanskih tleh, serijska oddaja — 18.15 Festival mladinskih pevskih zborov v Celju — 18.35 Mozaik — 18.40 Obzornik — 18.55 Ne prezrite — 19.10 Risanka — 19.15 Cikcak — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Film tedna: Zemljski dnevi tečejo, jugoslovanski film — 21.45 Propagandna oddaja — 21.50 V znamenju — 22.05 625 — 22.40 športni pregled — 23.00 Nogomet Crvena zvezda : Dinamo.

ČETRTEK, 8. 5.: 9.00 TV v šoli — 17.00 Poročila — 17.05 Tigris, dokumentarni film — 17.55 Otroštvo mladosti — 18.25 Mozaik — 18.30 Obzornik — 18.40 Mladi za mlade — 19.10 Risanka — 19.15 Cikcak — 19.24 Zrna do zrna — 18.30 Dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Studio II — 22.00 Propagandna oddaja — 22.05 V znamenju — 22.20 Za lahko noč.

BREŽE (FRIESACH) - SAK 3:2

Z mešanimi občutki so se odpeljali slovenski nogometaši v soboto popoldne v Breže. Vrnili pa so se razočarani. Zopet so izgubili, tretjič v spomladanski sezoni so doživeli poraz.

Vse do 43. min. prvega polčasa se je zdelo, da bo Slovenski atletski klub odnesel iz Brež saj eno točko. Toda tik pred odmorom je v presenečenje vseh gledalcev padel prvi zadetek za domačine. Po strelu iz dobrih 25 metrov je vratar Dodič slabo ocenil žogo, nakar mu je ušla skozi roke.

Drugi polčas pa je bil docela razburljiv. SAK je igral bolj ofenzivno in tempo igre se je še povečal. Toda ne SAK, temveč nasprotnik je dal prvi gol v drugem polčasu. Po prekršku Pandla v kazenskem prostoru so domačini po enajstmetrovki povedli na 2:0 (70. min.). Toda že tri minute navrh pa je SAK znižal rezultat na 2:1. Po prekršku nad Martinom Hoblom v kazenskem prostoru je Golec izkoristil kazenski strel. 2 minuti kasneje pa so domačini zopet povedli na 3:1 iz najstmetrovke po prekršku Lampichlerja. Tik pred koncem pa je Sigi Hobel znižal rezultat na 3:2.

Postava: Dodič, Jakobič, Lampichler, Woschitz, Pandel; Fera, Golec, Sommeregger (68. min. Sigi Hobel); Velik, M. Hobel, Polanšek.

V soboto 3. 5. od 8. do 19. ure
TEČAJ ZA SPRETNE ROKE
Ornamentika z raznimi vozli s simboli-ko prijateljstva, zvestobe, resnice itd.
Voditeljica: Sr. Lucija, Tinje
Katoliški dom prosvete „Sodalitas“